

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM

OKRĘGU SZKOLNEGO WOŁYŃSKIEGO

Nr 7 (151)

Równe, dnia 1 września 1938 r.

ROK XV.

T R E Ś Ć :

CZEŚĆ URZĘDOWA:

Poz. 51. W sprawie przestrzegania przepisów ustawy o ustroju szkolnictwa odnośnie do przyjmowania dzieci do szkoły powszechnej	str. 130	Poz. 59. Likwidacja Biura Delegata do spraw 3% Premiovej Pożyczki Inwestycyjnej	str. 141
„ 52. O wypełnianiu i wydawaniu świadectw i zaświadczeń szkolnych w publicznych szkołach powszechnych	„ 130	„ 60. Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych	„ 141
„ 53. W sprawie organizacji i programu audycji muzycznych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących	„ 131	„ 61. Komunikaty: 1. Uprawnienia prywatnych gimnazjów i liceów ogólnokształcących w Okręgu Szkolnym Wołyńskim	„ 142
„ 54. O opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych	„ 132	2) Ustalenie numerów dla gimnazjów	„ 142
„ 55. O opłatach szkolnych w szkołach zawodowych	„ 136	3) Komisja Egzaminów Państwowych na Nauczycieli Szkół Średnich w Wilnie	„ 143
„ 56. W sprawie przedstawień filmowych dla młodzieży szkolnej, organizowanych przez Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych	„ 140	4) Wyniki sportowe Międzyszkolnych Igrzysk Sportowych Młodzieży Szkół Wołyńskich 1938 r.	„ 143
„ 57. W sprawie nadawania szkołom nazw „im. Marszałka Józefa Piłsudskiego”	„ 140	5) W sprawie organizacji wycieczek młodzieży szkolnej do Warszawy	„ 144
„ 58. W sprawie zezwoleń na zwiedzanie przez wycieczki polskie zagranicznych zakładów publicznych	„ 141	6) Komunikat o wydawnictwie p. t. „Władze szkolne w 1917/18-1937/38”	„ 145
		7. Roślinność projektowanych rezerwatów na Wołyniu	„ 145
		8. Pracownia szkieletów zwierzęcych	„ 145
		9. Wydawnictwa „Automobilklubu Polskiego”	„ 145
		10. Statystyka S. K. O za miesiąc czerwiec 1938 r.	„ 146

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA:

Dominik Józef: Rozkład materiału jęz. polskiego	str. 147	Mgr Adamcio Leopold: Stan Harcerstwa na Wołyniu	„ 151
Marian Baj-Trylowski: W ucieczce od szablonu	„ 150	Wydawnictwa nadesłane	„ 156

CZEŚĆ URZĘDOWA

51

OKÓLNİK MINISTRA W. R. i O. P. Nr 28

z dnia 10 czerwca 1938 r. (II P-4923/38)

w sprawie przestrzegania przepisów ustawy o ustroju szkolnictwa odnośnie do przyjmowania dzieci do szkoły powszechnej.

Przed wejściem w życie postanowień art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389), nie było zakazu przyjmowania do I klasy publicznych szkół powszechnych dzieci, które nie ukończyły jeszcze sześciu lat życia.

Skutkiem tego dotychczas często zdarzają się przypadki, że do I klasy gimnazjów ogólnokształcących zgłaszają się dzieci, nie mające ukończonych lat 12.

Ponieważ jest to sprzeczne z postanowieniami art. 23 cytowanej ustawy, proszę PP. Kuratorów o zarządzenie dopilnowania, by kierownicy publicznych szkół powszechnych bezwzględnie stosowali się do postanowień art. 7 wymienionej wyżej ustawy.

Zgodnie z tymi postanowieniami, do I klasy publicznych szkół powszechnych nie wolno przyjmować dzieci, które do dnia 1 września nie ukończyły lat sześciu, do następnych zaś klas dzieci odpowiednio starszych, tak, by nie mogły ukończyć VI klasy szkoły powszechnej III stopnia dzieci, które, jako zbyt młode, nie mogłyby być przyjęte do gimnazjum ogólnokształcącego.

Zasad tych należy ściśle przestrzegać również w stosunku do prywatnych szkół powszechnych, posiadających uprawnienia szkół publicznych lub ubiegających się o te uprawnienia, w myśl postanowień § 1, lit. a) rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 16 grudnia 1936 r. o nadawaniu prywatnym szkołom powszechnym uprawnień publicznych szkół powszechnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 11, poz. 214).

Minister

(—) W. Świętosławski.

KURATORIUM OKRĘGU Równe, dn. 17.VIII.1938 r.
SZKOLNEGO WOŁYŃSKIEGO
Nr I-12164/38.

W sprawie przestrzegania przepisów o ustroju szkolnictwa odnośnie przyjmowania dzieci do szkoły powszechnej.

PP. Inspektorom Szkolnym i Kierownikom Publicznych Szkół Powsz. w Okręgu.

Powyższy okólnik Ministra W. R. i O. P. Nr 28 z dnia 10 czerwca 1938 r. (II-P-4932 38) podaję do wiadomości i ściślego przestrzegania.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) W. Eymontt

p. o. Naczelnika Wydziału

52

OKÓLNİK MINISTERSTWA W. R. i O. P. Nr 29

z dnia 10 czerwca 1938 r. (II P-4317/38)

o wypełnianiu i wydawaniu świadectw i zaświadczeń szkolnych w publicznych szkołach powszechnych.

W związku z wprowadzeniem w bieżącym roku szkolnym nowych wzorów świadectw i zaświadczeń szkolnych w publicznych szkołach powszechnych, Ministerstwo podaje wskazówki i wyjaśnienia dotyczące wypełniania i wydawania tych świadectw.

1. Świadectwa i zaświadczenia szkolne są odpisem z książki szkolnej, nie mogą zatem zawierać żadnych uwag, których by w tej książce nie było. Wszelkie wobec tego wymienione poniżej uwagi i decyzje na świadectwach i zaświadczeniach szkolnych muszą być uprzednio wpisane do właściwej książki szkolnej.

2. Stopień organizacyjny szkoły, klasę i rok nauki w klasach 2 i 3-letnich oraz oceny należy wpisywać całymi wyrazami, nigdy skrótami lub cyframi. W rubrykach, które nie będą wypełnione, należy dać kreskę.

3. W świadectwach rocznych zamiast dotychczasowego „wyniku ogólnego” należy wpisywać jedno z następujących orzeczeń:

a) w klasach jednorocznych:

1) przechodzi do klasy

2) pozostaje w klasie na rok

3) ukończył szkołę powszechną stopnia trzeciego;

b) w klasach dwu i trzyletnich:

- 1) przechodzi do klasy
- 2) przechodzi na drugi (trzeci) rok nauki w klasie z wynikiem (pomyślnym lub niepomyślnym)
- 3) pozostaje w klasie

4) ukończył szkołę powszechną stopnia . . .
Na świadectwach uczniów klas 2 i 3-letnich należy po wyrazach „uczęszczał do klasy” wymienić jeszcze rok nauki.

4. Oprócz świadectwa rocznego kierownik obowiązany jest na prośbę ucznia, który ukończył szkołę, wydać mu także i świadectwo ukończenia szkoły powszechnej.

Ministerstwo zwraca równocześnie uwagę, że uczeń (uczennica) mający zamiar kształcić się dalej w szkole średniej ogólnokształcącej lub zawodowej obowiązany jest przedstawić dyrekcji szkoły przy zgłoszeniu się świadectwo roczne, zawierające oceny z poszczególnych przedmiotów. W tym przypadku niewystarczające jest świadectwo ukończenia szkoły.

5. Uczniowie, którzy uczynili zadość obowiązkowi szkolnemu a nie mają warunków do otrzymania świadectwa ukończenia szkoły, opuszczając szkołę otrzymują świadectwo szkolne z uwagą: „wypełnił obowiązek szkolny — uczęszczał no szkoły przez lat”.

6. Uczniowie, którzy opuszczają szkołę w ciągu roku szkolnego, otrzymują na życzenie zaświadczenie szkolne z ocenami ustalonymi w terminie opuszczenia przez nich szkoły — o ile są podstawy do wydania tych ocen — z uwagą: „odchodzi dnia z powodu” przy czym należy podać powód odejścia ze szkoły.

7. Świadectwa i zaświadczenia pisze opiekun klasowy ciemnym atramentem, czytelnie i starannie bez jakichkolwiek poprawek, wywabiań czy wycierań.

8. Przy sprawdzeniu i podpisaniu świadectw i zaświadczeń szkolnych przez opiekuna klasowego i kierownika względnie nauczyciela kierującego, należy zgodnie z obowiązującymi przepisami odcisnąć na nich pieczęć urzędową publicznej szkoły powszechnej.

Dyrektor Departamentu
(—) Dr M. Pollak.

53

OKÓLNIAK MINISTRA W. R. i O. P. Nr 34

z dnia 4 lipca 1938 r. (II S-4173/38)

w sprawie organizacji i programu audycji muzycznych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących.

Zmieniając częściowo treść okólnika Nr 103 z dnia 9 października 1936 r. (II S-7215/36) i Nr 76 z dnia 21 lipca 1937 r. (II S-5659/37) w sprawie organizacji audycji muzycznych w państwowych szkołach średnich ogólnokształ-

cących ustalą nowy program audycji na okres czteroletni dla gimnazjów i dwuletni dla liceów.

Program audycji muzycznych.

I. Gimnazjum okres 4-o letni.

Rok 1938/39 A Sylwetki wielkich kompozytorów na tle epoki

1. Moniuszko
2. Schubert i Schuman
3. Chopin (Polonez, Mazurki, Walce)
4. Beethoven
5. Mozart
6. Chopin (Ballada, Kołysanka Etiudy)
7. Bach i Haendel
8. Chopin (Scherzo, Preludia, Nokturny)

Rok 1939/40 B Rodzaje muzyki (jej charakter, przeznaczenie, środki wykonawcze)

1. Ludowa
2. Taneczna
3. Operowa
4. Chóralna
5. Solowa
6. Religijna
7. Kameralna
8. Symfoniczna

Rok 1940/41 C Muzyka różnych narodów

1. Polska przed „Młodą Polską”
2. Niemiecka
3. Włoska
4. Francuska
5. Skandynawska i węgierska
6. Rosyjska
7. Hiszpańska i czeska
8. Polska po „Młodej Polsce”

Rok 1941/42 D Przegląd historyczny muzyki Głównie epoki muzyczne od czasów dzisiejszych do XVI w.

1. XX wiek
2. Wagner i weryzm
3. 2-ga połowa XIX w.
4. Moniuszko, Zarębski, Wieniawski
5. Chopin
6. Romantycy (1-sza połowa XIX w.)
7. Klasycy Wiedeńscy (koniec XVIII i początek XIX w.)
8. Dawni klasycy (koniec XVII i 1-sza połowa XVIII w.).

II. Liceum okres 2-letni

Rok 1938/39 A Problemy, formy i treści w muzyce

1. Homofonia i polifonia
2. Pierwiastki narodowe w muzyce
3. Muzyka religijna i świecka
4. Muzyka programowa i absolutna
5. Klasycyzm i romantyzm

6. Postęp w szukaniu nowych środków wypowiedzenia się muzycznego
7. Muzyka „poważna” i „lekka”
8. Muzyka „żywa” i „mechaniczna”.

Rok B *Formy muzyczne i ich rozwój.*
1939/40

1. Pieśń (zwrotkowa i deklamacyna, forma pieśni w muzyce instrumentalnej).
2. Suita, sonata, koncert w epoce przedklasycznej
3. Rondo
4. Wariacje
5. Sonata (koncert, symfonia) — forma klasyczna
6. Formy polifoniczne
7. Fantazja, poemat symfoniczny i inne swobodne formy.
8. Opera i oratorium.

W zakresie organizacji obowiązywać będzie nadal instrukcja podana w okólniku Nr 103 z dnia 9 października 1936 r. z tym, że wymieniona w p. 5 instrukcji ilość i terminy audycji radiowych od początku roku szkolnego 1938/39 ulegną zmianom. Audycje radiowe odbywać się będą 4 razy w miesiącu: każdego poniedziałku od godz. 13.30 do 14. Audycje w 1 i 3 tygodniu miesiąca przeznaczone będą dla młodzieży gimnazjalnej a w 2 i 4 tygodniu dla młodzieży licealnej. W zakładach, które nie mogą z jakichkolwiek powodów organizować żadnych lub niektórych audycji muzyki żywej — audycje 1 i 2 są obowiązkowe.

Równocześnie przypominam, że audycje muzyczne objęte są *obowiązkowym* programem nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i skutkiem tego należy je uwzględnić w planie pracy szkolnej.

Minister

(—) W. Świątosławski

54

OKÓLNIK MINISTRA W. R. i O. P. Nr 35

z dnia 14 lipca 1938 r. (I R-4440/38)

o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

Z mocą obowiązującą od początku roku szkolnego 1938/39 zarządzam pobieranie następujących opłat:

I. W państwowych szkołach średnich ogólnokształcących.

1. Taksa za egzamin wstępny do klasy pierwszej lub wyższej państwowego gimnazjum ogólnokształcącego — zł. 10.

2. Taksa za egzamin wstępny do klasy I i II państwowego liceum ogólnokształcącego zł. 10.

3. Taksa za egzamin uzupełniający z języka łacińskiego w zakresie gimnazjum ogólnokształcącego — zł. 8.

4. Taksa za egzamin przy przejściu z gimnazjum zawodowego do gimnazjum ogólnokształcącego — zł. 10.

5. Taksa za egzamin przy przejściu z liceum zawodowego do liceum ogólnokształcącego — zł. 20.

6. Taksa za egzamin dojrzałości w szkołach średnich ogólnokształcących państwowych i prywatnych (dawnego typu) — zł. 12.

7. Taksa za pełny egzamin dojrzałości dla eksternów (dawnego typu) — zł. 60.

8. Taksa za uzupełniający egzamin dojrzałości dla eksternów (dawnego typu) — zł. 15.

9. Taksa za egzamin ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego nowego ustroju bez praw i dla eksternów — zł. 40.

10. Taksa za egzamin dojrzałości w liceum ogólnokształcącym państwowym i prywatnym — zł. 15.

11. Taksa za pełny egzamin dojrzałości w liceum ogólnokształcącym dla eksternów — zł. 60.

12. Taksa za uzupełniający egzamin dojrzałości w liceum ogólnokształcącym dla eksternów — za każdy przedmiot egzaminu — zł. 5.

13. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa rocznego lub półrocznego w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących — zł. 5.

14. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa dojrzałości (dawnego typu) — zł. 10.

15. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa dojrzałości w liceum ogólnokształcącym — zł. 10.

16. Taksa administracyjna roczna — zł. 200.

17. Taksa administracyjna roczna dla uczniów wstępujących po raz pierwszy do państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej — zł. 203.

II. W państwowych zakładach kształcenia nauczycieli (licea pedagogiczne, pedagogia, wyższe kursy nauczycielskie, seminaria ochroniarskie i dla wychowawczyń przedszkoli, przedszkola przy seminariach ochroniarskich i dla wychowawczyń przedszkoli) oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

18. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa rocznego lub półrocznego jak również duplikatu złożenia części egzaminu dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych — zł. 5.

19. Taksa za wydanie duplikatu: świadectwa dojrzałości, dyplomu na nauczyciela szkoły powszechnej, świadectwa ukończenia seminarium ochroniarskiego i dla wychowawczyń przedszkoli, świadectwa egzaminu uzupełniającego względnie pełnego egzaminu dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych, świadectwa z wyższego kursu nauczycielskiego — zł. 10.

20. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych — zł. 10.

21. Taksa za pełny egzamin na dyplom nauczyciela szkół powszechnych dla eksternów — zł. 60.

22. Taksa za uzupełniający egzamin na dyplom nauczyciela szkół powszechnych dla eksternów — zł. 40.

23. Taksa za egzamin dla czynnych a nie wykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych:

a) z jednej grupy przedmiotów lub z jednego przedmiotu artystyczno-technicznego — zł. 10.

b) z dwóch grup zdawanych łącznie — zł. 15.

c) z trzech grup zdawanych łącznie — zł. 20.

d) z czterech i więcej grup zdawanych łącznie — zł. 25.

24. Taksa za egzamin na świadectwo praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych — zł. 50.

25. Taksa za egzamin eksternów na wyższych kursach nauczycielskich zdawany w całości w jednym terminie — zł. 40.

26. Taksa za jedną część egzaminu eksternów na wyższych kursach nauczycielskich — zł. 20.

27. Taksa za dwie części egzaminu eksternów na wyższych kursach nauczycielskich zdawanego łącznie — zł. 30.

28. Taksa administracyjna roczna:

a) w liceach pedagogicznych i pedagogiach — zł. 30.

b) w seminariach ochroniarskich i dla wychowawczyń przedszkoli — zł. 30.

c) w przedszkolach przy seminariach ochroniarskich i dla wychowawczyń przedszkoli — zł. 30.

d) na wyższych kursach nauczycielskich — zł. 80.

Uwaga 1: Nie pobiera się taksy administracyjnej od dzieci, uczęszczających do szkół ćwiczeń państwowych liceów pedagogicznych i pedagogów, zorganizowanych na zasadach, wskazanych w § 14 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 6 marca 1937 r. o organizacji państwowego liceum pedagogicznego (Dz. U. Min. W. R. i O. P. nr 3, poz. 56).

Uwaga 2: Opłaty w Państwowym Instytucie Robót Ręcznych, Państwowym Instytucie Nauczycielskim, Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej i w Państwowym Wyższym Kursie Nauczycielskim (grupa robót ręcznych) normuje oddzielne zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

III. Prócz taks, wymienionych w punktach 13, 14, 15, 17, 18 i 19, zainteresowani uiszczają opłatę stemplową znaczkami w wysokości przewidzianej w przepisach o opłatach stemplowych. Dyrekcja szkoły, względnie inna władza, spo-

ządzająca duplikat świadectwa, nakleja otrzymane znaczki na wydanym duplikacie i kasuje.

IV. Uczniowie, wstępujący do państwowych liceów pedagogicznych i pedagogów, składają w Dyrekcji szkoły deklarację, podpisaną przez rodziców lub opiekunów prawnych, że po ukończeniu liceum pedagogicznego (pedagogium) pełnić będą służbę nauczycielską w publicznych szkołach powszechnych w ciągu lat trzech lub dokonają zwrotu kwoty zł. 170 za każdy rok nauki, pobieranej w tych szkołach. Wzór deklaracji i sposób jej składania wskażą osobne przepisy.

V. a) Do uiszczenia taks obowiązani są zasadniczo wszyscy uczniowie (eksterni). Nie opłacają taksy egzaminacyjnej, wymienionej w punkcie 2, uczniowie zwolnieni od tego egzaminu.

b) Wpłacone taksy zwrotowi zasadniczo nie podlegają. Wyjątkowo mogą być zwrócone taksy egzaminacyjne (punkty: 1—12 i 20—26) w tym wypadku, gdy uczeń, ekstern lub nauczyciel z powodu choroby, powstałej po wpłaceniu taksy, egzaminowi poddać się nie może, co winno być stwierdzone świadectwem lekarskim, względnie po wpłaceniu taksy nie zostanie do egzaminu dopuszczony. Zwrotu taks dokonywują Kuratoria Okręgów Szkolnych, względnie Dyrekcje szkół we własnym zakresie działania.

VI. a) Taksy, wymienione w punktach: 1—12 i 20—26 winny być wpłacone przed przystąpieniem ucznia, eksterna lub nauczyciela do egzaminu.

b) Taksy, wymienione w punktach: 13, 14, 15, 17, 18 i 19, winny być uiszczone przed wydaniem duplikatu świadectwa.

c) Taksy administracyjne, wymienione w punktach 16 i 27, powinny być wpłacone w dwóch równych ratach półrocznych z początkiem danego półrocza, najpóźniej jednak do dnia 20 listopada za I półrocze i do dnia 20 kwietnia za II półrocze roku szkolnego. Od uczniów, którzy przed ostatecznym terminem płatności taksy administracyjnej występują ze szkoły, można nie żądać opłacenia taksy.

VII. Taksy, wymienione w punktach: 1, 2, 3, 4 i 5, wpłacają przystępujący do egzaminu do P. K. O. na konto czekowe szkoły. Dyrekcja szkoły po pokryciu wydatków administracyjno-osobowych, o ile takie będą, rozdziela te taksy między egzaminatorów, jako wynagrodzenie za udział w egzaminach. Przy rozdziale taksy za egzamin wstępny do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego (punkt 1) należy uwzględnić również delegatów szkolnictwa powszechnego, obecnych przy egzaminie, oraz lekarza, przeprowadzającego badania lekarskie kandydatów. Przy rozdziale taksy za egzamin wstępny do państwowego liceum ogólnokształcącego (punkt 2) należy uwzględnić

lekarza, przeprowadzającego badania lekarskie kandydatów.

VIII. a) Takse, wymienioną w punkcie 6, za egzamin dojrzałości oraz takse za egzamin dojrzałości w liceum ogólnokształcącym (punkt 10) wpłacają uczniowie szkół państwowych na konto czekowe szkoły, Dyrekcje zaś szkół niepaństwowych zebrane taksy wpłacają do P. K. O. na właściwe konto Izby Skarbowej, względnie Kasy Urzędu Skarbowego na rachunek „Taksy administracyjnej” Kuratorium Okręgu Szkolnego. Dyrekcje szkół zarówno państwowych jak i niepaństwowych przesyłają do Kuratorium wykazy uczniów, od których taksy te zostały pobrane, nadto Dyrekcje szkół państwowych podają kwotę, jaką z tego tytułu uzyskały, a Dyrekcje szkół niepaństwowych dołączają dowód wpłacenia łącznej sumy.

b) Taksy, wymienione w punktach: 7, 8, 9, 11 i 12, wpłacają eksterni i dyrekcje szkół niepaństwowych (punkt 9) bezpośrednio do P. K. O. na właściwe konto Izby Skarbowej, względnie Kasy Urzędu Skarbowego — na rachunek „Taksy administracyjnej” Kuratorium Okręgu Szkolnego.

c) Takse, wymienioną w punkcie 23, za egzamin na świadectwo praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych wpłacają nauczyciele, przystępujący do tego egzaminu, do P. K. O. na właściwe konto Izby Skarbowej, względnie Kasy Urzędu Skarbowego — na rachunek „Taksy administracyjnej” Kuratorium Okręgu Szkolnego.

d) Taksy, wymienione w punktach 20, 21, 22, 24, 25 i 26 są przeznaczone na wydatki, związane z przeprowadzeniem egzaminów i na wynagrodzenie egzaminatorów. Zasady podziału taks są określone w regulaminach odpowiednich egzaminów.

e) Taksy za wydanie duplikatów świadectw wpłacają zainteresowani do P. K. O. na konto czekowe szkół, jeśli duplikaty wydają Dyrekcje szkół państwowych. W wypadkach, gdy duplikat świadectwa wystawia Komisja, przeprowadzająca egzaminy praktyczne nauczycieli publicznych szkół powszechnych, Kuratorium Okręgu Szkolnego bądź też Dyrekcja szkoły niepaństwowej na zlecenie Kuratorium (duplikat świadectwa dojrzałości i duplikat świadectwa dojrzałości w liceum ogólnokształcącym prywatnym), wspomniane opłaty wpłacają zainteresowani na rachunek „Taksy administracyjnej” Kuratorium Okręgu Szkolnego.

IX. a) Dochód z taks, wymienionych w punktach: 6, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18 i 27, zatrzymują Dyrekcje szkół państwowych do swojej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez Kuratoria Okręgów Szkolnych rocznych planach finansowo-gospodarczych.

b) Dyrekcje szkół, których zatwierdzone plany przewidują dochody większe od zatwier-

dzonych wydatków, przelewają nadwyżki za pośrednictwem P. K. O. na właściwe konta Izby Skarbowych, względnie na konta Kas Urzędów Skarbowych na rachunek „Taksy administracyjnej” Kuratorium Okręgu Szkolnego.

c) Dyrekcje szkół, których zatwierdzone plany przewidują dochody mniejsze od zatwierdzonych wydatków, otrzymują z Kuratorium Okręgu Szkolnego brakujące sumy w formie dotacji.

d) Sposób pobierania, przechowywania i księgowania sum, otrzymywanych z powyższych taks, normują przepisy rachunkowo-kasowe, wydane przez Ministerstwo W. R. i O. P.

X. a) Od taks: za pełny egzamin dojrzałości eksternów (punkt 7), za egzamin ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego nowego ustroju bez praw i dla eksternów (punkt 9) oraz za pełny egzamin dojrzałości w liceum ogólnokształcącym dla eksternów (punkt 11) mogą być zwolnieni w połowie kandydaci niezamożni oraz dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych, czynnych wojskowych zawodowych, czynnych funkcjonariuszów przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe” i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, a także sami czynni funkcjonariusze państwowi, wojskowi zawodowi oraz czynni funkcjonariusze przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe” i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”. Całkowicie zwolnieni od tej taksy, mogą być wyjątkowo kandydaci zupełnie ubodzy i to w granicach 10% wszystkich kandydatów, dopuszczonych do egzaminu, przy czym pierwszeństwo mieć winny dzieci niezamożnych inwalidów wojennych, niezamożnych kawalerów orderu „Virtuti Militari” i odznaczonych Krzyżem lub Medalem Niepodległości oraz dzieci rodziców niezamożnych, posiadających odznakę „Za walkę o szkołę polską” i dzieci niezamożnych, zweryfikowanych członków „Stowarzyszenia b. uczestników strajku szkolnego zachodniej Polski”.

b) Od taks, wymienionych w punktach 7, 9 i 11, zwalnia uczniów gimnazjów ogólnokształcących nowego ustroju bez praw oraz eksternów Kuratorium Okręgu Szkolnego.

XI. a) Dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych i czynnych wojskowych zawodowych, pobierających uposażenie służbowe lub wynagrodzenie ze Skarbu Państwa oraz dzieci czynnych funkcjonariuszów przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe” i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” opłacają 50% normalnych taks administracyjnych, wskazanych w punktach 16 i 27-d, jeżeli wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre z zastrzeżeniem, że rodzice ich nie posiadają znaczniejszego majątku.

b) Dzieci rodziców niezamożnych, jeżeli wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre, mogą korzystać począw-

szy od I półrocza klasy I z częściowego lub całkowitego zwolnienia od taks administracyjnych, wymienionych w punktach 16 i 27. W wyjątkowych wypadkach również dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych oraz dzieci czynnych funkcjonariuszów przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe” i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” mogą korzystać z częściowego lub całkowitego zwolnienia od zniżonej do 50 % taksy (punkt XI-a) oraz od taks wymienionych w punkcie 27-a, b i c; zwolnienia te muszą jednak mieścić się w granicach normy, określonej w punkcie XII-b i c.

c) Całkowite i częściowe zwolnienia od taksy administracyjnej (punkt XI-b) należy stosować w pierwszym rzędzie w odniesieniu do dzieci niezdolnych inwalidów wojennych, niezdolnych kawalerów orderu „Virtuti Militari” i odznaczonych Krzyżem lub Medalem Niepodległości oraz do dzieci rodziców niezdolnych, posiadających odznakę „Za walkę o szkołę polską” i dzieci niezdolnych, zweryfikowanych członków „Stowarzyszenia b. uczestników strajku szkolnego zachodniej Polski”.

d) Od taksy, przewidzianej w punkcie 27-d, nie mogą być zwolnieni słuchacze wyższych kursów nauczycielskich, korzystający z urlopu płatnego.

XII. a) Określonych wyżej w punkcie XI zwolnień od taks administracyjnych udzielają co półrocze Rady Pedagogiczne szkół stosownie do stanu majątkowego rodziców—uczniom, którzy pilnością i postępami w nauce na to zasługują. Rady Pedagogiczne powinny przy zwolnieniach od taks rozważyć dokładnie warunki, w jakich młodzież poza szkołami pozostaje. Opieka domowa ucznia może odwołać się do decyzji Rady Pedagogicznej, w wypadku odmówienia zwolnienia, do Kuratorium, które rozstrzyga ostatecznie.

b) Radom Pedagogicznym przysługuje prawo udzielania zwolnień, przewidzianych w punkcie XI-b, w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących w granicach 20 %, a na wyższych kursach nauczycielskich w granicach 25 % sumy, którą uzyskalaby Dyrekcja szkoły z opłat, gdyby wszystkie dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych oraz dzieci czynnych funkcjonariuszów przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe” i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” płaciły połowę taksy, a pozostałe całą takse administracyjną.

c) W państwowych liceach pedagogicznych i pedagogiach, w państwowych seminarjach ochraniarskich i dla wychowawczyń przedszkoli oraz w przedszkolach przy seminarjach ochraniarskich i dla wychowawczyń przedszkoli Radom Pedagogicznym przysługuje prawo udzielania zwolnień, przewidzianych w punkcie XI-b, w granicach 25 % wpływu, jaki

osiągnęłaby szkoła, pobierając całkowitą takse administracyjną od wszystkich uczniów, zapisanych do szkoły.

d) Gdyby wyjątkowe względy zmuszały Radę Pedagogiczną do udzielenia ulg i zwolnień na kwotę wyższą niż wyżej wskazana, winny Dyrekcje szkół uzyskać na to zgodę Kuratorium Okręgu Szkolnego, występując z wnioskami w I półroczu do dnia 1 listopada, a w II półroczu do dnia 1 kwietnia.

e) Stypendystów gminnych, korzystających ze zwolnienia od taksy administracyjnej w myśl okólnika Nr 72 z dnia 6 sierpnia 1936 r. (II P-5162/36) w sprawie pomocy w kształceniu wybitnie zdolnych uczniów — dzieci rolników (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr. 6, poz. 126), nie należy wliczać ani do podstawy obliczenia procentowej granicy zwolnień, ani do dozwolonej normy zwolnień. Stypendystów tych zwalnia od taksy administracyjnej w I półroczu Dyrekcja szkoły; dalsze zwolnienia, uzależnione od postępów w nauce, udzielane są przez Radę Pedagogiczną.

XIII. a) Decyzja Rady Pedagogicznej o udzieleniu zwolnień od taksy administracyjnej następuje do dnia 20 października na skutek podania, wniesionego do Dyrekcji szkoły przez rodziców lub opiekę domową ucznia, w terminie najdalej do dnia 20 września. Dyrekcja szkoły może żądać uzupełnienia podania zaświadczeniem o stanie majątkowym.

b) Funkcjonariusze państwowi i wojskowi zawodowi oraz funkcjonariusze przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe” i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” nie składają podań o udzielenie zwolnień, przewidzianych w punkcie XI-a, Dyrekcja szkoły może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości przedstawienia świadectwa o stanie majątkowym lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonariuszem państwowym, względnie funkcjonariuszem wymienionych przedsiębiorstw państwowych.

c) Uczniowie, którzy uzyskali zwolnienie od taksy w jednym półroczu, korzystają ze zwolnienia i w następnym półroczu szkolnym, jeżeli istnieją nadal warunki, od których zależy zwolnienie.

d) Uczniowie nie zwolnieni od taksy obowiązani są wpłacać ją ratami półrocznymi bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odpowiednich decyzji Rady Pedagogicznej najpóźniej jednak do dnia 20 listopada za I półrocze i do dnia 20 kwietnia za II półrocze.

XIV. Dzieci ślubne i uprawnione tych oficerów i szeregowych Policji Państwowej, którzy utracili życie wskutek czynu karygodnego, popełnionego na ich osobie w związku ze służbą, lub nieszczęśliwego wypadku, któremu ulegli z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych, są zwolnione od opłacania taks, wymienionych w punktach: 7, 9, 11,

16 i 27 (art. 90 Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. — Dz. Ust. R. P. Nr 5 z dnia 21 stycznia 1931 r., poz. 27). Dzieci tych nie należy wliczać ani do podstawy obliczenia procentowej granicy zwolnień, ani do normy zwolnień, określonej w punkcie X-a i XII-b i c.

XV. Od opłat, wymienionych w punktach: 1—6, 8, 10, 12—15, 17—26, oraz od różnicy między taksą administracyjną dla uczniów dawnych i nowowstępujących w kwocie zł. 3 — (punkt 16) nikt zwolniony być nie może.

XVI. W sprawach, związanych z pobieraniem (egzekwowaniem) taks oraz umarzaniem w wyjątkowych wypadkach nieściągalnych taks, decyduje Kuratorium Okręgu Szkolnego.

XVII. Z chwilą wejścia w życie niniejszego okólnika przestają obowiązywać:

okólnik nr 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (I R-4547/34) o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 6—7, poz. 96),

okólnik nr 47 z dnia 4 maja 1935 r. (BP-9981/35) w sprawie opłat przy egzaminach praktycznych nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 4, poz. 41),

okólnik nr 97 z dnia 30 listopada 1935 r. (I R-8368/35) w sprawie zmiany niektórych postanowień okólnika nr 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 12, poz. 211),

okólnik nr 1 z dnia 8 stycznia 1937 r. (I R-10925/36) w sprawie zmiany niektórych postanowień okólnika nr 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 1, poz. 7),

okólnik nr 31 z dnia 20 kwietnia 1937 r. (I R-1573/37) o opłatach za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego nowego ustroju i za egzaminy do liceów ogólnokształcących (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 5, poz. 135),

okólnik nr 55, z dnia 3 czerwca 1937 r. (I R-4830/37) o taksie administracyjnej w państwowych liceach pedagogicznych i pedagogiach (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 6, poz. 182).

Minister

(—) W. Świętosławski

55

OKÓLNIAK MINISTRA W. R. i O. P. Nr 36

z dnia 15 lipca 1938 r. (I R-3832/38)

o opłatach szkolnych w szkołach zawodowych.

Z mocą obowiązującą od początku roku szkolnego 1938/39 zarządzam pobieranie w państwowych szkołach, seminariach i na kursach zawodowych następujących opłat szkolnych.

I. Takse za egzamin wstępny uiszczają wszyscy kandydaci, przystępujący do tego egzaminu:

1. w szkołach technicznych, średnich technicznych kolejowych, w szkołach handlowych oraz w szkołach średnich rolniczych i ogrodniczych — zł. 5,

2. w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych (męskich i żeńskich), w szkołach mistrzowskich, w szkołach rękodzielniczych i gospodarczych żeńskich, seminariach zawodowych żeńskich i w szkołach niższych technicznych kolejowych — zł. 3,

3. we wszystkich gimnazjach i liceach zawodowych, zorganizowanych według nowego ustroju — zł. 5,

4. we wszystkich szkołach niższych zawodowych, zorganizowanych według nowego ustroju — zł. 3,

II. Takse za badania psychotechniczne uiszczają wszyscy kandydaci, poddawani tym badaniom:

1. w szkołach wymienionych w punkcie I—1 i 3 — zł. 2,

2. w szkołach wymienionych w punkcie I—2 i 4 — zł. 1,

III. Taksa za egzamin dla eksternów w zakresie programu średniej szkoły zawodowej oraz w zakresie programu seminarium nauczycielek — zł. 60,

IV. Takse wstępną czyli wpisowe uiszczają wszyscy uczniowie nowoprzyjęci do szkoły lub na kurs:

1. we wszystkich szkołach oraz na kursach, z wyjątkiem kursów wędrownych, kursów korespondencyjnych i szkół przysposobienia rolniczego — zł. 10,

2. w szkołach przysposobienia rolniczego — zł. 5,

V. Taksa za egzamin końcowy we wszystkich szkołach i kursach — zł. 10,

VI. Taksa za świadectwa:

1. za świadectwo ukończenia szkoły lub kursu — zł. 5,

Uwaga: Świadectwa (wykazy postępów) roczne, półroczne, względnie semestralne, wydaje się bezpłatnie,

2. za świadectwa, wydawane eksternom ze złożenia egzaminu — zł. 5,

3. za duplikaty świadectw ukończenia szkoły lub kursu — zł. 10,

4. za duplikaty świadectw (wykaz postępów) rocznych, półrocznych, względnie semestralnych — zł. 12,

5. za duplikaty świadectw, wydawanych eksternom — zł. 10,

VII. Taksa administracyjna w szkołach:

1. technicznych — na wydziałach mechanicznych, mechanicznych kolejowych, elektrycznych, elektro-mechanicznych, mechaniczno-elektrotechnicznych, lotniczych, samochodowych, młynarskich, włókienniczych, górni-

czych, hutniczych, przemysłowo-leśnych, chemicznych, ceramicznych, piwowarskich — rocznie zł. 170,

2. technicznych — na wydziałach budowlanych, drogowych, drogowo-budowlanych, drogowo-wodnych, mierniczych, melioracyjnych, miernictwa kopalnianego, eksploatacyjnych kolejowych — rocznie zł. 130,

3. ogrodniczych średnich — rocznie zł. 170,

4. ogrodnictwa w Poznaniu i w Państwowej Wyższej Szkole Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszyńcu — rocznie zł. 200,

5. rolniczych średnich — rocznie zł. 80,

6. kolejowych niższych — rocznie zł. 80,

7. rzemieślniczo-przemysłowych męskich, rękodzielniczych i gospodarczych żeńskich — rocznie zł. 80,

8. w seminariach zawodowych żeńskich — rocznie zł. 90,

9. rzemioł budowlanych, koszykarskich i szewskich — rocznie zł. 40,

10. w liceach i szkołach handlowych — rocznie zł. 130,

11. mistrzów mechaników, mistrzów budowlanych, drogowych i melioracyjnych oraz na kursie majstrów i podmajstrzych młynarskich w Bydgoszczy — rocznie zł. 100,

12. w szkole wiertniczej w Borysławiu — rocznie zł. 130,

13. we wszystkich liceach zawodowych, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 170,

14. we wszystkich gimnazjach zawodowych, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 170,

15. we wszystkich szkołach zawodowych stopnia niższego, zorganizowanych według nowego ustroju, z wyłączeniem szkół niższych rolniczych, gospodyń wiejskich, ogrodniczych, mleczarsko-serowarskich, murarskich i ciesielskich — rocznie zł. 80,

16. w szkołach stopnia niższego: rolniczych, gospodyń wiejskich, ogrodniczych i mleczarsko-serowarskich, zorganizowanych według nowego ustroju, z wyłączeniem szkół przysposobienia rolniczego, przysposobienia gospodyń wiejskich i szkół dwuzimowych — rocznie zł. 30,

17. w szkołach murarskich i ciesielskich, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 40,

18. w szkołach przysposobienia kupieckiego II stopnia oraz w szkołach przysposobienia administracyjno-handlowego, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 170,

19. w szkołach przysposobienia w gospodarstwie rodzinnym II stopnia, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 90,

20. w szkołach przysposobienia kupieckiego I stopnia, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 60,

21. w szkołach przysposobienia w gospodarstwie rodzinnym I stopnia, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 30,

22. w szkołach przysposobienia hotelarskiego I stopnia, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 60,

23. w szkołach mistrzów przemysłu metalowego i mistrzów rzemioł budowlanych, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 60.

VIII. Taksa administracyjna na kursach:

1. radiotechnicznych, ogrodnictwa w Poznaniu i Wilnie oraz rocznych przetwórstwa owoców i warzyw przy Państwowej Szkole Ogrodnictwa w Poznaniu — rocznie zł. 130,

2. nadzorców drogowych i melioracyjnych za cały kurs — jednorazowo zł. 30,

3. gorzelniczych za cały kurs — jednorazowo zł. 20,

4. praktyki ogrodniczej w Zaleszczykach — jednorazowo zł. 20,

5. półrocznych dla elektromonterów, dla maszynistów i dla palaczy za cały kurs — jednorazowo zł. 30,

6. rocznych i dwuletnich elektromonterów i dla pracowników przemysłu metalowego — rocznie zł. 60,

7. kilimkarstwa, płatne z góry — miesięcznie zł. 12,

8. rysunków zawodowych dla rzemieślników przemysłu metalowego, budowlanego i drzewnego, płatne z góry — miesięcznie zł. 3,

9. rysunku odręcznego, płatne z góry — miesięcznie zł. 3,

10. snycerstwa i rzeźbiarstwa dla rzemieślników przemysłu drzewnego, kamieniarskiego i sztukatorskiego, płatne z góry — miesięcznie zł. 3,

11. rękodzielniczych, gospodarczych i handlowych, zorganizowanych przy szkołach średnich zawodowych i żeńskich seminariach zawodowych, płatne z góry — miesięcznie zł. 5,

12. rękodzielniczych i gospodarczych, zorganizowanych przy niższych szkołach zawodowych z wyłączeniem szkół niższych rolniczych, płatne z góry — miesięcznie zł. 3,

13. trykotarstwa maszynowego i haftu maszynowego, płatne z góry — miesięcznie zł. 5,

14. wieczornych kroju i szycia, zorganizowanych przy państwowych szkołach i seminariach zawodowych żeńskich z wyłączeniem szkół niższych rolniczych żeńskich, płatne z góry — miesięcznie zł. 5,

15. korespondencyjnych — od przedmiotu, płatne z góry — półrocznie zł. 5.

16. wędrownych, trwających dłużej niż dwa tygodnie w wymiarze ponad 12 godzin zajęć tygodniowych, prowadzonych przez pań-

stwowe szkoły zawodowe żeńskie z wyłączeniem szkół niższych rolniczych żeńskich, płatne z góry — miesięcznie zł. 2,

17. wędrownych, trwających do 2 tygodni lub na kursach, na których zajęcia nie przekraczają 12 godzin tygodniowo, prowadzonych przez państwowe szkoły zawodowe żeńskie z wyłączeniem szkół niższych rolniczych żeńskich, płatne z góry — miesięcznie zł. 1,

18. dwuletnich jubilerstwa, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 80,

19. rocznych i dwuletnich koronkarstwa, tkactwa, modniarstwa i galanterii, zorganizowanych według nowego ustroju — rocznie zł. 30.

IX. Uczniowie wydziału elektromonter-skiego Państwowej Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej w Poznaniu, przebywający na obowiązkowej praktyce pozaszkolnej, opłacają takse w wysokości zł. 15 półrocznie. Taksa ta pobierana jest jako opłata za korzystanie przez uczniów w czasie praktyki z normalnie przysługujących im uprawnień w szkole (za korzystanie z opieki lekarskiej, dentystycznej, repetycji i t. p.).

X. (1) Taksy wpłacone przez uczniów szkół i słuchaczy kursów oraz eksternów, zwrotowi zasadniczo nie podlegają.

(2) Wyjątkowo mogą być zwrócone taksy, wymienione w punktach I, II, III i V, jeżeli:

a) uczeń (ekstern) po wpłaceniu taksy nie został dopuszczony do egzaminu lub badań psychotechnicznych,

b) uczeń (ekstern) nie zgłosił się do egzaminu lub badań psychotechnicznych z powodu choroby, powstałej po wpłaceniu taksy, przy czym w tym wypadku uczeń (ekstern) winien przedstawić odpowiednie świadectwo lekarskie.

(3) Zwrotów, o których mowa w ustępie (2), dokonywują Dyrekcje szkół we własnym zakresie działania.

XI. Prócz taks, wymienionych w punkcie VI — 3, 4 i 5, zainteresowani uiszczają opłatę stemplową znaczkami w wysokości przewidzianej w przepisach o opłatach stemplowych. Dyrekcje otrzymane znaczki naklejają na wydanym duplikacie i kasują.

XII. (1) Taksy, wymienione w punktach I, II, III i V, winny być wpłacone przed przyjęciem do egzaminu. Taksa, wymieniona w punkcie IV, winna być uiszczona po przyjęciu ucznia do szkoły lub na kurs, nie później jednak niż w ciągu 3 tygodni od daty przyjęcia do szkoły oraz nie później niż w ciągu tygodnia od daty przyjęcia na kurs. Taksy, wymienione w punkcie VI, winny być uiszczone przed wydaniem świadectwa, względnie duplikatu. Taksy administracyjne, wymienione w punkcie VIII — 2, 3, 4, i 5 winny być uiszczone przed przyjęciem na kurs.

(2) Taksy administracyjne, wymienione w punkcie VII oraz w punkcie VIII — 1, 6, 18 i 19,

powinny być wpłacane w dwóch równych ratach półrocznych z początkiem danego półrocza, jednak najpóźniej do dnia 20 listopada za I półrocze i do dnia 20 kwietnia za II półrocze.

(3) Od uczniów, którzy przed ostatecznym terminem płatności taksy występują ze szkoły, można nie żądać opłacenia taksy.

XIII. Taksy, wymienione w punktach I, II i III wzięte łącznie, rozdzielają Dyrekcje szkół pomiędzy egzaminatorów oraz prowadzących badania psychotechniczne, jako wynagrodzenie za udział w egzaminach.

XIV. (1) Dochód z taks, wymienionych w punktach IV, V, VI, VII, VIII i IX Dyrekcje szkół zatrzymują do swojej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez Kuratorium Okręgu Szkolnego rocznych planach finansowo-gospodarczych.

(2) Dyrekcje szkół, których zatwierdzone plany przewidują dochody większe od zatwierdzonych wydatków, przelewają nadwyżki za pośrednictwem P.K.O. na właściwe konto Izby Skarbowych, względnie na konta Kas Urzędów Skarbowych na rachunek „Taksey administracyjnej” Kuratorium Okręgu Szkolnego. Dyrekcje szkół, których zatwierdzone plany przewidują dochody mniejsze od zatwierdzonych wydatków, otrzymują z Kuratorium Okręgu Szkolnego brakujące sumy w formie dotacji.

(3) Sposób pobierania, przechowywania i księgowania sum, otrzymywanych z powyższych taks, normują przepisy rachunkowo-kasowe, wydane przez Ministerstwo W.R. i O.P.

XV. Do uiszczenia taks obowiązani są zasadniczo wszyscy uczniowie.

XVI. (1) Dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych, pobierający uposażenie służbowe lub wynagrodzenie ze Skarbu Państwa, oraz dzieci czynnych funkcjonariuszów przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe” i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, jeżeli wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre, z zastrzeżeniem, że rodzice ich nie posiadają znacznie większego majątku, opłacają 30% normalnej taksy administracyjnej, wskazanej w punkcie VII.

(2) Dzieci rodziców niezamożnych, jeżeli wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre, mogą korzystać począwszy od I półrocza klasy I z częściowego lub całkowitego zwolnienia od taksy administracyjnej, wymienionej w punkcie VII. W wyjątkowych wypadkach również i dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych oraz dzieci czynnych funkcjonariuszów przedsiębiorstw państwowych „Polskie Koleje Państwowe” i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” mogą korzystać z częściowego lub całkowitego zwolnienia od zmniejszonej do 30% taksy (pkt XVI ust. (1), zwolnienia te

muszą jednak zmieścić się w granicach normy określonej w punkcie XVII ust. (2).

(3) Całkowite zwolnienia od taksy administracyjnej należy stosować w pierwszym rzędzie w odniesieniu do dzieci niezamożnych inwalidów wojennych, niezamożnych kawalerów orderu „Virtuti Militari” i odznaczonych Krzyżem lub Medalem Niepodległości oraz do dzieci rodziców niezamożnych, posiadających odznakę „Za walkę o szkołę polską” i dzieci niezamożnych, zweryfikowanych członków „Stowarzyszenia b. uczestników strajku szkolnego zachodniej Polski”.

(4) W gimnazjach zawodowych, otwieranych na podstawie ustawy o ustroju szkolnictwa z dnia 11 marca 1932 r., częściowe lub całkowite zwolnienia od taksy administracyjnej, oprócz wypadków przewidzianych w ustępie (3), należy stosować szczególnie w odniesieniu do dzieci, których rodzice pracują w tych zawodach, do których dane gimnazjum przygotowuje, przy czym oczywiście należy przestrzegać wymagań, dotyczących postępu w nauce i sprawowaniu się, o czym mowa w ustępie (2).

XVII. (1) Określonych wyżej w punkcie XVI zwolnień od taksy administracyjnej udzielają co półrocze Rady Pedagogiczne szkół stosownie do stanu majątkowego rodziców — uczniom, którzy pilnością i postępami w nauce na to zasługują. Rady Pedagogiczne powinny przy zwolnieniach od taks rozważyć dokładnie warunki, w jakich młodzież poza szkołami pozostaje. Opieka domowa ucznia może odwołać się od decyzji Rady Pedagogicznej, w wypadku odmówienia zezwolenia, do Kuratorium, które rozstrzyga ostatecznie.

(2) Radom Pedagogicznym przysługuje prawo udzielania zwolnień, przewidzianych w punkcie XVI—ust. (2), (3) i (4) w wysokości nie przekraczającej 20%, a we wszystkich szkołach zawodowych zorganizowanych według nowego ustroju—40% wpływu, jaki osiągnęłaby szkoła, pobierając całkowitą takse administracyjną, wymienioną w punkcie VII, od wszystkich uczniów, zapisanych do szkoły.

(3) Gdyby jakieś wyjątkowe względy zmuszały Radę Pedagogiczną do udzielenia zwolnień na kwotę wyższą, niż wyżej wskazana, winny Dyrekcje szkół uzyskać na to zgodę Kuratorium Okręgu Szkolnego, występując z wnioskami w I półroczu do dnia 1 listopada — a w II półroczu do dnia 1 kwietnia (w szkołach rzemiosł budowlanych do dnia 1 lipca i 1 stycznia).

(4) Decyzja Rady Pedagogicznej o udzieleniu zwolnień od taksy administracyjnej następuje do dnia 20 października na skutek podania, wniesionego do Dyrekcji szkoły przez rodziców lub opiekę domową ucznia, w terminie najdalej do dnia 20 września. Dyrekcja szkoły może żądać uzupełnienia podania zaświadczeniem o stanie majątkowym.

(5) Stypendystów gminnych, korzystających ze zwolnienia od taksy administracyjnej w myśl okólnika Nr 72 z dnia 6 sierpnia 1936 r. (IIP—5162/36) w sprawie pomocy w kształceniu wybitnie zdolnych uczniów dzieci rolników (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 6, poz. 126), nie należy wliczać ani do podstawy obliczenia procentowej granicy zwolnień, ani do dozwolonej normy zwolnień. Stypendystów tych zwalnia od taksy administracyjnej, wskazanej w punkcie VII, w I półroczu Dyrekcja szkoły; dalsze zwolnienia, uzależnione od postępów w nauce, udzielane są przez Radę Pedagogiczną.

XVIII. (1) Funkcjonariusze państwowi i wojskowi zawodowi oraz funkcjonariusze przedsiębiorstw „Polskie Koleje Państwowe” i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” nie składają podań o udzielenie zwolnień, przewidzianych w punkcie XVI—ust. (1), Dyrekcja szkoły może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości przedstawienia świadectwa o stanie majątkowym lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonariuszem państwowym, względnie funkcjonariuszem wymienionych przedsiębiorstw państwowych.

(2) Uczniowie, którzy uzyskali zwolnienia od taksy w jednym półroczu, korzystają ze zwolnień i w następnym półroczu szkolnym, jeżeli istnieją warunki, od których zależy zwolnienie.

(3) Uczniowie nie zwolnieni od taksy obowiązani są wpłacić ją ratami półrocznymi bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odnośnych decyzji Rady Pedagogicznej najpóźniej jednak do dnia 20-go kwietnia za II półrocze.

XIX. Uczennice kursów wędrownych, które chwilowo same pozostają bez pracy oraz te, których rodzice są bezrobotni lub zupełnie ubodzy, mogą być zwolnione od opłaty, przewidzianej w punkcie VIII—16 i 17.

XX. Dzieci ślubne i uprawnione tych oficerów i szeregowych Policji Państwowej, którzy utracili życie wskutek czynu karygodnego, popełnionego na ich osobie, w związku ze służbą, lub nieszczęśliwego wypadku, któremu ulegli z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych, są zwolnieni od opłacania taks, wymienionych w punktach VII, VIII i IX (art. 90 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r.—(Dz. U. R. P. Nr 5, z dnia 21 stycznia 1931 r. poz. 27). Dzieci tych nie należy wliczać ani do podstawy obliczenia procentowej granicy zwolnień, ani do normy zwolnień, określonej w punkcie XVII—ust. (2).

XXI. Od opłat, wymienionych w punktach I, II, III, IV, V, VI, VIII i IX, poza wyjątkami przewidzianymi w punktach XIX i XX, nikt zwolnionym być nie może.

XXII. W sprawach, związanych z pobieraniem (egzekwowaniem) taks oraz umarzaniem w wyjątkowych wypadkach nieściągal-

nych taks, decyduje Kuratorium Okręgu Szkolnego.

XXIII. Z chwilą wejścia w życie niniejszego okólnika przestają obowiązywać:

okólnik Nr 4 z dnia 13 stycznia 1937 r. (I R—10926/36) o opłatach szkolnych w szkołach zawodowych (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. Nr 1, poz. 10),

okólnik Nr 25 z dnia 1 kwietnia 1937 r. (I R—2007/37 w sprawie opłat za kursy wędrownie, prowadzone przez państwowe szkoły zawodowe żeńskie (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. Nr 4, poz. 98),

okólnik Nr 58 z dnia 9 czerwca 1937 r. (I R—4665/37) o opłatach szkolnych w liceach zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 7, poz. 211),

okólnik Nr 10 z dnia 23 lutego 1938 r. (I R—9791/37) o opłatach na kursach wędrownych (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. Nr 2, poz. 43).

Minister

(—) W. Świętosławski.

56

OKÓLNİK MINISTERSTWA W. R. i O. P. Nr 39

z dnia 20 lipca 1938 r. (II P-5591/38)

w sprawie przedstawień filmowych dla młodzieży szkolnej, organizowanych przez Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że Towarzystwo P. B. P. S. P. poczynając od roku szk. 1938/39 zamierza urządzać przedstawienia filmowe dla młodzieży szkolnej. Przedstawienia te powinny odpowiadać następującym warunkom:

1. Wyświetlanie filmów odbywać się będzie w salach szkolnych i za pomocą aparatów i filmów wąskotaśmowych (niepalnych).

2. Na wyświetlanie wspomnianych filmów uczęszczać będzie wyłącznie młodzież szkolna, przede wszystkim młodzież szkół powszechnych pod opieką nauczycieli.

3. Udział młodzieży w przedstawieniach filmowych będzie dobrowolny, przedstawienia zaś odbywać się będą w czasie nie kolidującym z zajęciami szkolnymi.

4. Celem pokrycia wydatków, związanych z organizacją przedstawień filmowych, Towarzystwo będzie mogło pobierać od młodzieży opłaty wstępu nie wyższe, jak 20 gr., przy czym pewien procent wstępów bezpłatnych przeznaczony będzie dla młodzieży niezamożnej oraz dla nauczycieli.

5. Filmy, przeznaczone do wyświetlania przed młodzieżą szkolną, będą dobierane przez osobną Komisję Towarzystwa zatwierdzoną przez Pana Ministra W. R. i O. P. Przy doborze filmów Towarzystwo kierować się będzie

przystosowaniem ich do potrzeb programów nauczania i wychowania oraz do zainteresowań młodzieży.

6. W roku szk. 1938/39 Towarzystwo zamierza uruchomić 13 aparatów filmowych dźwiękowych i cztery z nich przeznaczyć dla Komitetu Okręgowego Warszawskiego a po jednym dla Komitetów Okręgowych w Wilnie, Brześciu n/B., Równem, Lublinie, Krakowie, Lwowie, Poznaniu, Toruniu i Katowicach.

7. Opiekę nad poszczególnymi aparatami roztoczą Komitety Okręgowe, które ustalą trasę wędrowki aparatu po szkołach poszczególnych Okręgów. Opiekę i kontrolę nad poszczególnymi seansami wykonywać będą Koła Towarzystwa przy współudziale zainteresowanych kierownictw szkół.

8. Do obsługi każdego aparatu przydzielony będzie stały mechanik. Przewiduje się rocznie 9 miesięcy pracy kina szkolnego przez 20 dni w miesiącu, dziennie zaś po 2 seanse.

9. Czysty zysk z imprezy kinematograficznej przeznaczony będzie na budowę szkół powszechnych i oddany zostanie do dyspozycji zainteresowanych Komitetów Okręgowych Towarzystwa.

10. Program każdego seansu trwać będzie ok. 2 godzin i w skład jego wchodzić będą:

a) film naukowy (z dziedziny krajoznawstwa, przyrody, techniki),

b) film trickowy (komedia, kreskówka),

c) film wychowawczo-rozrywkowy (długometrażowy).

W związku z powyższym Ministerstwo zawiadamia, że wyraża zgodę na urządzenie przez Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych wymienionych przedstawień filmowych dla młodzieży szkolnej pod określonymi powyżej warunkami. Równocześnie Ministerstwo prosi, by Kuratoria i podległe im władze szkolne użyczyły Towarzystwu jak najżyyczliwszej opieki i poparcia w zakresie podjętej przez nie akcji filmowej.

Podsekretarz Stanu

(—) Jerzy Ferek Błeszyński.

57

OKÓLNİK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 1 czerwca 1938 r. Nr II S-4757/38

w sprawie nadawania szkołom nazw „im. Marszałka Józefa Piłsudskiego”.

Nawiązując do przepisów §§ 3 i 5 zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 kwietnia 1938 r. (Nr II S-2483/38) o nazwach szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4, poz. 87), zastrzegam sobie uzgadnianie z Naczelnym Komitetem uczczenia pamięci Marszałka J. Piłsudskiego

oraz decyzję w sprawie ustalania (zatwierdzenia) nazwy tych szkół państwowych i niepaństwowych, wymienionych rodzajowo w § 1 przytoczonego zarządzenia, które ubiegają się o zaszczytny patronat Marszałka Józefa Piłsudskiego.

W takich przypadkach należy zbadać, czy szkoła posiada warunki, przewidziane w § 3 przytoczonego zarządzenia, i nadesłać sprawozdanie oraz wnioski.

Podsekretarz Stanu

(—) *Jerzy Ferek Błęszyński*

58

OKÓLNIA MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 25 lipca 1938 r. Nr BP-15277/38

w sprawie zezwoleń na zwiedzanie przez wycieczki polskie zagranicznych zakładów publicznych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że wycieczki polskie o charakterze naukowym lub zawodowym w czasie pobytu za granicą objawiają niejednokrotnie chęć zwiedzenia zakładów, które zwiedzać można jedynie na podstawie specjalnego zezwolenia wyjednanego u odpowiednich władz przez placówkę dyplomatyczną R. P. Wyjednanie takiego zezwolenia wymaga zazwyczaj upływu co najmniej kilku tygodni.

Wszelkie zatem wycieczki, które pragnęłyby w czasie pobytu za granicą zwiedzać zakłady lub instytucje publiczne, winny we własnym interesie już zawczasu starać się o potrzebne zezwolenie za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Dyrektor Biura Personalnego

(—) *W. Przybyłowicz*

59

O d p i s.

MINISTERSTWO SKARBU Warszawa, dn. 30.IV.1938 r.
Delegat
do spraw 3% Premiowej
Pożyczki Inwestycyjnej

Pismo okólne Nr 48

Do

Wszystkich Syndykatów
i Placówek Subskrypcyjnych.

Niniejszym podaje się do wiadomości, że Biuro Delegata do spraw 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej ulega likwidacji z dniem 30 kwietnia b. r. Pełny zakres działania Biura oraz kompetencje Delegata do spraw 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej przejmuje Mini-

sterstwo Skarbu, Departament Obrotu Pieniężnego.

W związku z powyższym wszelkie sprawy i pisma, dotyczące zarówno subskrypcji, jak i obsługi 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej — z wyjątkiem technicznej strony wydawania obligacji, która należy do Urzędów Długów Państwa — winny być kierowane, począwszy od dnia 1 maja 1938 r., pod adresem: Ministerstwo Skarbu, Departament Obrotu Pieniężnego, Warszawa, ul. Rymarska 3/5.

Jednocześnie wyjaśniam, że procedura likwidacji placówek i syndykatów subskrypcyjnych nie ulega żadnej zmianie t.j. odbywa się obecnie rozliczenie walorów oraz wpłat na subskrypcję 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej. Inne natomiast materiały dotyczące akcji subskrypcyjnej, jak: deklaracje, pamiętniki rat, pisma i wszystkie inne dokumenty, pozostają nadal w przechowaniu placówek względnie syndykatów do czasu ostatecznego rozliczenia i udzielenia im absolutorium. Termin i miejsce przesłania wspomnianych materiałów oraz termin definitywnej i formalnej likwidacji syndykatów i placówek subskrypcyjnych ustali Ministerstwo Skarbu osobnym zarządzeniem.

Na zakończenie pragnę jeszcze złożyć podziękowanie wszystkim Syndykatom i Placówkom Subskrypcyjnym za ich ceną, owocną i sprawną działalność, jak również wyrażam pełne uznanie ich pracownikom i osobom, zatrudnionym w pracach na rzecz 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej, za ofiarną i gorliwą pracę oraz rzetelny wysiłek dla powodzenia pożyczki.

(—) *A. Mantel*

Zastępca Delegata do spraw 3%
Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH i OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 31 maja 1938 r.
Nr I R-3693/38

Likwidacja Biura Delegata do
spraw 3% Premiowej Pożyczki
Inwestycyjnej

do wiadomości i stosowania.

Naczelnik Wydziału

(—) *A. Nowak*

60

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

Na zasadzie art. 11 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 104,

poz. 873) Kuratorium ogłasza konkurs na stanowiska kierowników:

- 1) Publicznej szkoły powszechnej III stopnia Nr 2 z polskim językiem nauczania w Łucku.

Szkoła mieści się w budynku wynajętym. Przy szkole brak jest mieszkania dla kierownika.

- 2) Publicznej szkoły powszechnej III stopnia Nr 8 z polskim językiem nauczania w Łucku.

Szkoła mieści się w budynku własnym. Przy szkole brak jest mieszkania dla kierownika.

Kandydaci ubiegający się o te stanowiska winni odpowiadać warunkom, przewidzianym w art. 12 wyżej powołanej ustawy. Pierwszeństwo będą mieli kandydaci, posiadający dodatkowe, poza przepisanyymi, kwalifikacje zawodowe.

Podania należy wnosić w drodze służbowej do Inspektora Szkolnego w Łucku w terminie czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego konkursu w Dzienniku Urzędowym Kuratorium.

KOMUNIKATY

61

Uprawnienia prywatnych gimnazjów i liceów ogólnokształcących w Okręgu Szkolnym Wołyńskim.

Pan Minister W.R. i O.P. decyzją z dnia 30 maja 1938 r. Nr II S — 4020/38 nadał na podstawie § 3 rozporządzenia z dnia 4 grudnia 1936 r. Nr II S — 8391/36 (Dz. U. Min. W. R. i O. P. Nr 11, poz. 215)—począwszy od roku szkolnego 1938/39—uprawnienia państwowych gimnazjów ogólnokształcących, przewidziane w § 1 przytoczonego rozporządzenia, następującym szkołom:

w Lubomlu

- 1) Prywatnemu Gimnazjum Koedukacyjnemu Towarzystwa Szkoły Średniej,

w Łucku

- 2) Prywatnemu Gimnazjum Koedukacyjnemu Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Średniej, Zawodowej i Powszechnej.

Na podstawie § 3 rozporządzenia z dnia 13 grudnia 1937 r. Nr II S—10759/37 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 14, poz. 413) Pan Minister W. R. i O. P. nadał—począwszy od roku szkolnego 1938/39—uprawnia państwowych liceów ogólnokształcących, przewidziane w § 4 przytoczonego rozporządzenia, następującym szkołom:

w Kowlu

Prywatnemu Liceum Koedukacyjnemu Klary Erlich,

w Krzemieńcu

Prywatnemu Liceum Koedukacyjnemu Wydziału Powiatowego i Zarządu Miejskiego m. Krzemieńca,

w Łucku

Prywatnemu Liceum Koedukacyjnemu im. Ks. Hugona Kollataja,
Prywatnemu Liceum Koedukacyjnemu z ukr. jęz. nauczania Towarzystwa im. Łesi Ukrainki,

w Równem

Prywatnemu Liceum Koedukacyjnemu Żydowskiego Towarzystwa Rodzicielskiego „Oświata”.

Prywatnemu Liceum Koedukacyjnemu z ukraińskim językiem nauczania Teodora Piekarskiego,

Prywatnemu Liceum Koedukacyjnemu z rosyjskim językiem nauczania Rosyjskiego Towarzystwa Dobroczynności,

w Włodzimierzu

Prywatnemu Liceum Koedukacyjnemu Matesa Verschleissera.

Ustalenie numerów dla gimnazjów.

Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 3 sierpnia 1938 r. nr II-S-6744/38 ustaliło na podstawie ust. 2, § 1 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27.III.1933 r. nr I-Prez.-341/33 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 3, poz. 51) dla:

1) Prywatnego Gimnazjum Koedukacyjnego T-wa Krzewienia Kultury Polskiej w Kowlu nr 718.

2) Prywatnego Gimnazjum Koedukacyjnego T-wa Szkoły Średniej w Lubomlu nr 720.

3) Prywatnego Gimnazjum Koedukacyjnego Żydowskiego T-wa Szkoły Średniej, Zawodowej i Powszechnej w Łucku nr 721 i

4) Prywatnego Gimnazjum Koedukacyjnego Związku Osadników Równem nr 730.

Komisja Egzaminów Państwowych na Nauczycieli Szkół Średnich w Wilnie

podaje do wiadomości, że egzaminy państwowe na nauczycieli szkół średnich w okresie egzaminacyjnym jesiennym r. b. rozpoczną się 8 października 1938 r.

Dopuszczeni do egzaminu — w myśl § 12 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 9 października 1924 r. w brzmieniu, nadanemu rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 24 kwietnia 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 253) — kandydaci, którzy pragną przystąpić doń w tym okresie, winni zgłosić się pisemnie do Komisji Egzaminacyjnej w terminie do 20 września r. b., składając jednocześnie opłatę 75 zł.

Rozkład i terminy egzaminów będą podane do wiadomości zainteresowanych drogą ogłoszeń w lokalu Komisji Egzaminacyjnej (Uniwersytet, ul. Uniwersytecka 3, p. II).

Wyniki sportowe Międzyszkolnych Igrzysk Sportowych Młodzieży Szkół Wołyńskich 1938 rok.

Konkurencja dziewcząt.

I. Gry sportowe. System rozgrywek olimpijski,

a) Siatkówka:

- zgłoszono 9 drużyn,
- startowało i klasyfikowano 7 drużyn,
- I miejsce drużyna Gimnazjum Państw. w Łucku,
- II miejsce drużyna Gimnazjum Państw. w Zdołbunowie,
- III miejsce drużyna Gimnazjum Państw. w Równem.

b) Hazena:

- zgłoszono 5 drużyn,
- startowało i klasyfikowano 2 drużyny,
- I miejsce Gimn. Państw. w Zdołbunowie,
- II miejsce Gimn. Państw. w Równem,

II. Trójbój lekkoatletyczny: bieg 60 mtr., rzut piłką siatkową, skok w dal,

- zespół 3 zawodniczek,
- zgłoszono 9 zespołów,
- startowało 9 zespołów,
- klasyfikowano 7 zespołów,

I miejsce Gimn. Państw. w Równem punktów 48,

II miejsce Gimn. Państw. w Dubnie punktów 74,

III miejsce Pryw. Gimn. im. Kołłataja w Łucku punktów 106.

Indywidualnie:

- I miejsce Salienkówna Katarzyna z Gimn. Państw. w Dubnie punktów 9 (I + VI i II m.),
- II miejsce Humeniukówna Zoja z Gimn. Państw. w Równem punktów 11 (III + II i VI m.),
- III miejsce Kreszczanowska Halina z Gimn. Państw. w Dubnie punktów 14 (I + XII i I m.).

III. Sztafeta 4 × 60 mtr.

- Zgłoszonych 8 zespołów,
- startowało i klasyfikowano 7 zespołów,
- I miejsce Gimn. Państw. w Zdołbunowie w czasie 37,4 s.,
- II miejsce Gimn. Kupieckie P. M. S. w Równem w czasie 38,6 s.,
- III miejsce Pryw. Gimn. z ukr. jęz. naucz. w Równem w czasie 39,4 s.

IV. Pływanie. Zespół 3 zawodniczek, odległość 50 mtr.

- Zgłoszonych 11 zespołów,
- startowało 9 zespołów,
- klasyfikowano 7 zespołów.

I miejsce Gimn. Państwowe w Łucku punktów 8,

II miejsce Gimn. „Tarbut” w Równem punktów 19,

III miejsce Gimn. Państw. w Zdołbunowie punktów 42.

Indywidualnie:

- I miejsce Zyssówna Halina z Gimn. Państw. w Łucku—czas 0,52,8 s.,
- II miejsce Skorobogatow Tamara z Gimn. Państw. w Łucku—czas 0,56,2 s.,
- III miejsce Dubekirówna Toiba z Gimn. „Tarbut” w Równem—czas 0,59,2 s.

Konkurencja chłopców.

I. Gry sportowe. System rozgrywek olimpijski,

a) Siatkówka:

- zgłoszono drużyn 17,
- startowało i klasyfikowano drużyn 15.
- I miejsce Gimn. Pryw. im. Kołłataja w Łucku,
- II miejsce Gimn. Kupieckie P. M. S. w Równem,
- III miejsce Gimn. Państw. w Łucku.

b) Koszykówka:

- zgłoszonych drużyn 15,
- startowało i klasyfikowano drużyn 13,
- I miejsce Gimn. Pryw. im. Kołłataja w Łucku,
- II miejsce Gimn. Pryw. z ukr. jęz. naucz. w Łucku,
- III miejsce Gimn. Państw. w Łucku.

c) Szczypiorniak:

zgłoszonych, startowało i klasyfikowano 6 drużyn,

I miejsce Gimn. Pryw. im. Kołłątaja w Łucku,

II miejsce Gimn. Państw. w Dubnie,

III miejsce Gimn. Państw. w Kowlu.

II. *Trójbój lekkoatletyczny*: rzut granatem, skok w dal, bieg 100 mtr.

Zespół 3 zawodników,

zgłoszonych 16 zespołów,

startowało i klasyfikowano 15 zespołów,

I miejsce Gimn. Państw. w Łucku punktów 74,

II miejsce Gimn. Państw. w Dubnie punktów 90,

III miejsce Gimn. Państw. w Zdobunowie 109.

Indywidualnie:

I miejsce zajął Bojczuk z Gimn. z ukr. językiem nauczania w Równem punktów 4 (za I + II + I miejsce),

II miejsce zajął Śliwiński z Gimn. Państw. w Zdobunowie punktów 11 (za I + VI + III miejsce),

III miejsce zajął Kowalski z Gimn. Państw. w Dubnie punktów 12 (za II + I + IX miejsce).

III. *Sztafeta 4 × 100 mtr.*

Zgłoszono 11 zespołów,

startowało i klasyfikowano 8 zespołów,

I miejsce Gimn. Państw. w Dubnie czas 51,6 s.,

II miejsce Gimn. Państw. z Zdobunowie czas 51,8 s.,

III miejsce Gimn. Pryw. z ukr. jęz. naucz. w Równem czas 52,— s.

IV. *Pływanie*. Zespół 3 zawodników — na dystansie 100 mtr.

Zgłoszonych 15 zespołów,

startowało 8 zespołów,

klasyfikowano 5 zespołów,

I miejsce Gimn. Państw. w Równem punktów 9,

II miejsce Gimn. z ukr. jęz. nauczania w Równem punktów 16,

III miejsce Gimn. Państw. we Włodzimierzu punktów 34.

Indywidualnie:

I miejsce Piwowar Gimn. Pryw. z ukr. jęz. naucz. w Równem w czasie 1,31,8 s.,

II miejsce Błocki Gimn. Państw. w Równem w czasie 1,32,8 s.,

III miejsce Ławreniuk Gimn. Państw. w Równem w czasie 1,33,2 s.

V. *Sztafeta pływacka 4 × 50.*

Zgłoszono 13 zespołów,

startowało 10 zespołów,

klasyfikowano 8 zespołów,

I miejsce zespół Gimn. Państw. w Równem w czasie 2,24,6 s.,

II miejsce zespół Gimn. Pryw. z ukr. jęz. naucz. w Równem w czasie 2,36,6 s.,

III miejsce zespół Gimn. „Oświata” w Równem w czasie 2,44,5.

W sprawie organizacji wycieczek młodzieży szkolnej do Warszawy.

Szkoły, organizujące wycieczki szkolne do Warszawy, w większości wypadków nie liczą się z tym, że stolica nie jest przygotowana do przyjęcia w krótkim okresie wiosennym czy jesiennym wielkich mas młodzieży szkolnej, napływających ze wszystkich okęgów szkolnych i wysyłają do Warszawy po kilkuset uczniów, nie upewniwszy się, czy młodzież ta otrzyma odpowiednie kwatery. Tymczasem możliwości kwaterunkowe stolicy są bardzo ograniczone.

Uruchomiony niedawno Miejski Dom Turystyczny może pomieścić zaledwie około 300 osób za opłatą od 80 gr. do 2 zł. 60 gr. od osoby. Miejsca w tym domu zarezerwowane są z reguły na parę tygodni naprzód.

W warszawskich schroniskach szkolnych i społecznych może się pomieścić jednocześnie około 300 osób. Miejsca w tych schroniskach są również rezerwowane na kilka tygodni z góry.

Pozostaje doraźne lokowanie wycieczek w salach szkolnych. Ale umieszczanie wycieczek w szkołach z jednej strony utrudnia w dużym stopniu normalny tok zajęć szkolnych, z drugiej zaś nie może uczestnikom wycieczki zapewnić elementarnych wygód, sale szkolne bowiem nie są odpowiednio przystosowane do urządzania noclegów. Zaznaczyć też należy, że w szkołach warszawskich nie ma takich pomieszczeń, w których można by ulokować 500—600 osób, a rozdzielanie wycieczki na mniejsze grupy nie jest pożądane ze względów organizacyjnych. Nasuwa też poważne trudności brak większej ilości sienników i zakup słomy. Właściwa organizacja wyżywienia jest w tych warunkach również niemożliwa.

Stwierdzono ponadto, że niektóre wycieczki tak forsownie zwiedzają miasto, iż młodzież — poza zupełnym wyczerpaniem fizycznym i psychicznym — nie odnosi z pobytu w stolicy żadnych korzyści. Zdarza się też niekiedy, że przyjezdna młodzież wałęsa się bezmyślnie po zatłoczonych ulicach. Dowodzi to, iż kierownictwo wycieczki nie otacza uczestników należyłą opieką.

Wobec powyższego Kuratorium poleca, aby szkoły zaniechały organizowania wycieczek masowych do Warszawy, a już w każdym wypadku na kilka tygodni przed wyjazdem do Warszawy zarezerwowały sobie noclegi w schroniskach i maksymalna liczba uczestników wycieczki szkolnej nie powinna przekraczać 100 osób.

Komunikat o wydawnictwie p. t. „Władze szkolne w 1917/18—1937/38”.

Wyszedł z druku zbiór ustaw, dekretów, rozporządzeń, okólników i zarządzeń, dotyczących ustroju i organizacji władz szkolnych Rzeczypospolitej Polskiej od 1917 r. do chwili obecnej p. t. „Władze Szkolne w latach 1917/18—1937/38” opracowany przez Tomasza Serafina, Kierownika Referatu w Zarządzie Centralnym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Całość obejmuje 260 stronici druku (20 × 13) i 17 map dwukolorowych (20 × 22).

Oprócz przepisów o organizacji władz szkolnych i samorządu szkolnego, tudzież informacji o przepisach obowiązujących na danych terenach przed objęciem szkolnictwa przez władze polskie, książka zawiera imienne spisy Ministrów W. R. i O. P., Podsekretarzy Stanu w Ministerstwie W. R. i O. P. i Kuratorów Okręgów Szkolnych oraz delegatów Ministerstwa W. R. i O. P. i Inspektorów Szkolnych Okręgowych Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich.

Mapy ilustrują teren działania władz szkolnych od 1917 r. i podział Państwa na Okręgi i Obwody Szkolne w latach 1921—1938. Cena 6 zł.

P. P. Prenumeratorzy „Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P.” i „Oświaty i Wychowania” oraz „Dziennika Urzędowego Kuratorium” mogą otrzymać to wydawnictwo w cenie 4 zł. — z przesyłką 4 zł. 20 gr. — po dokonaniu wpłaty na konto czasopisma „Oświata i wychowanie” w P.K.O. Nr 30203.

Roślinność projektowanych rezerwatów na Wołyniu.

Nakładem Wołyńskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk ukazała się z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej praca dr Stefana Macki, profesora Państwowego Liceum i Gimnazjum im. Tad. Kościuszki w Łucku, p. t. „Roślinność projektowanych rezerwatów na Wołyniu”, jako odbitka z rocznika XVII „Ochrony Przyrody”.

Półowa opisywanych projektów rezerwatów przyrodniczych dotyczyć okolic Krzemieńca, które ze względu na swoisty charakter morfologiczny, są przedmiotem częstych wycieczek, szczególnie szkolnych. Do pracy dra Macki, zawierającej opisy florystyczne, został włączony szkic geologiczny okolic Krzemieńca pióra doc. dra Zbigniewa Sujkowskiego z Państwowego Instytutu Geologicznego, oraz mapka geologiczna jeszcze nigdzie nie publikowana.

Wymienioną pracę można nabyć w Wołyńskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk w Łucku, ul. Sienkiewicza 31, w cenie za egzemplarz 2,50 zł., płatnych załączonym do przesyłki czekiem P. K. O. po doręczeniu.

Pracownia szkieletów zwierzęcych.

Kuratorium podaje do wiadomości, że w miasteczku Tucznie, pow. rówieńskiego, powstała pracownia muzealna preparowania kości zwierząt kręgowych i przyjmuje zamówienia na wszystkie gatunki zwierząt.

Placówka ta, której kierownikiem jest p. Teodor Kildiszew, lekarz weterynaryjny, może przyczynić się do zasilenia w odpowiednie preparaty szkolnych pomocy naukowych.

Wydawnictwa „Automobilklubu Polskiego”.

Automobilklub Polski wydał prace pod tytułem: „Bez szofera” i „Przepisy drogowe”. Książki te zawierają całokształt wiadomości niezbędnych dla każdego, kto pragnie zapoznać się z najnowszymi przepisami drogowymi oraz najnowszymi zasadami konstrukcji, używania, konserwowania i samodzielnego posługiwania się samochodem.

Cena książek w detalicznej sprzedaży wynosi: „Bez szofera” — 2 zł., „Przepisy drogowe” — 1 zł. Automobilklub Polski jest skłonny udzielić zakładom naukowym rabatu od pierwszego wydawnictwa w wysokości 25%, a od drugiego — 20% o ile zostaną zakupione za gotówkę co najmniej po 10 egzemplarzy.

Stan SKO opartych o PKO w poszczególnych Okręgach Szkolnych.
Statystyka za miesiąc czerwiec 1938 r.

Okręg Szkolny	S. K. O. szkół powszechnych						S. K. O. szkół średnich			
	Stan na dz. 1.VI. 1938 r.	w czerwcu		Stan na dz. 1.VII. 1938 r.	Ilość szkół powsz.	Stosunek % SKO do ilości szkół	Stan na dz. 1.VI. 1938 r.	w czerwcu		Stan na dz. 1.VII. 1938 r.
		przyb.	zlikw.					przyb.	zlikw.	
1. Lubelski	1.412	—	5	1.407	2.333	60,3 ⁰ / ₀	37	—	—	37
2. Brzeski	1.419	21	—	1.440	2.405	59,8 ⁰ / ₀	29	—	—	29
3. Warszawski	1.887	7	8	1.886	3.738	50,4 ⁰ / ₀	122	—	1	121
4. Krakowski	2.052	1	2	2.051	4.164	49,2 ⁰ / ₀	134	—	—	134
5. Wileński	1.721	5	15	1.711	3.581	47,7 ⁰ / ₀	76	—	1	75
6. Śląski	282	3	43	242	677	35,7 ⁰ / ₀	15	—	3	12
7. Wołyński	724	2	11	715	2.114	33,8 ⁰ / ₀	35	—	1	34
8. Poznański	751	20	10	761	2.502	30,4 ⁰ / ₀	44	—	8	36
9. Pomorski *)	620	3	13+19	591	2.079	28,4 ⁰ / ₀	45	—	6	39
10. Lwowski	1.419	2	5	1.416	5.161	27,4 ⁰ / ₀	117	—	2	115
	12.287	64	131	12.220	28.754	42,6 ⁰ / ₀	654	—	22	632

*) 19 SKO ubyło w okresie przegrupowania SKO w związku z nowym podziałem administracyjnym.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

DOMINIK JÓZEF
KOWEL

Rozkład materiału języka polskiego.

Wstęp:

Od kilku lat władze szkolne zwracają baczna uwagę na ważność nauczania języka polskiego, a to ze względu na potrzeby wołyńskiego środowiska. Dzieje się to przez różne instrukcje, konferencje, kursy i t. p., na których ośrodkowe zagadnienia dotyczą przede wszystkim nauczania języka polskiego.

Powyższe nastawienie nasuwają programy nauczania, bowiem język polski w szkole powszechnej „jest przedmiotem ogniskowym, o wielostronnych i rozmaitych celach poznawczych, formalnych i wychowawczych” (program III stopnia, str. 247), nad to w kl. I, II ogniskuje elementy geografii, przyrody i historii, kl. III i IV-ej wprowadza w zagadnienia historyczne, zaś przez cały okres nauczania ciąży na języku polskim największa część zadania: zaznajomienie młodzieży z polską kulturą (program III stopnia, str. 248 — cele nauczania).

Wskutek wielostronności i różnych celów nauczanie języka jest trudną sztuką i stwarza w realizacji wiele trudności. Inne przedmioty, które mają cele głównie poznawcze, narzucają swe nastawienie nauczycielowi, który przy nauczaniu języka gubi się, uwzględniając n. p. cele poznawcze i wychowawcze ze szkodą celów formalnych. Problemy natury poznawczej, czy też wychowawczej są łatwiejsze do opracowania, mocniej działają na jaźń dziecka, interesują, to też zasłaniają dość często inne zadania języka polskiego, które są niemniej ważne, a może ważniejsze od innych.

Na początku roku szkolnego (lepiej przed rozpoczęciem) kreślimy sobie ogólny plan — czyli rozkład materiału na okres roczny w którym materiał nauczania rozmieszcza się w określonym czasie; przy tym bierze się pod uwagę, jako kryteria: poziom umysłowy uczniów, miejscowe warunki pracy, liczbę godzin lekcyjnych, korelację z innymi przedmiotami oraz pomoce naukowe.

Na podstawie tego ogólnego planu opracowuje się szczegółowy rozkład materiału co miesiąc i wpisuje się do dziennika lekcyjnego.

Gdy rozkład materiału innych przedmiotów nie nastrecza specjalnych trudności, to z języka, ze względu na jego cele formalne,

napotyka na wiele trudności, pochodzących już z niedostatecznej znajomości programu, już to wskutek nabytej rutyny z dawniejszego okresu, albo z powodu wielości celów języka.

Zagadnienie to, omawiane na jednym z kursów dla kierowników szkół wywołało duże zainteresowanie, żywą dyskusję, z czego wynikało, że ten problem wymaga wiele praktycznych rozważań.

Nad to miesięczny rozkład materiału języka polskiego jest tak różnorodnie opracowany, częstokroć nie dość trafnie (nie ze złej woli!), że ośmieliłem podzielić się swymi rozważaniami.

Rozwinięcie tematu:

Realizowanie programu nie jest łatwą rzeczą, a więc tym samym układanie rozkładu materiału. Trzeba bowiem znać dobrze program, gdzie każde słowo ma duże znaczenie i przeoczyć go nie można. Stąd też niektórzy, nie chcąc sobie stwarzać trudności, ograniczają się do wypisania w rozkładzie tytułów czytanek dla danej klasy. Mylne rozumowanie! Czytanka nie jest programem: to tylko pomoc naukowa — niezbędna, ale tylko pomoc. Inne rozkłady ograniczają się do samych ogólników, a unikają konkretnych terminów form pracy, przez co powtarzają się co miesiąc, albo też są kolejnym wyliczaniem tematów i form pracy. W niektórych widać pewien sens i porządek, lecz jednak wymykają się pewne zagadnienia, czy też formy prac językowych. Skąd te niedokładności? Pochodzi to stąd, że w rozkładzie materiału trzeba uwzględnić tematy ćwiczeń w mówieniu, czytaniu i pisaniu, wszystkie formy mówienia, pisanie i czytania, a tych jest, zależnie od klasy, dość pokaźna ilość, nad to ćwiczenia w związku z mówieniem, czytaniem i pisaniem. Przy tym nie można pominąć tematów aktualnych, potrzeb środowiskowych, skorelować z innymi przedmiotami i t. d. Niejeden gubi się w tej mnogości zadań w związku z nauką języka. Wskutek tego wielu daje przewagę celom poznawczym, czy wychowawczym, stąd też często lekcja języka polskiego staje się lekcją o rzeczach..

A czymże jest język? Pracą ducha jest myślenie — mowa jest tylko formą wypowia-

dania myśli. Formą jest mowa, pismo i czytanie tegoż pisma, czyli że cele formalne nauczania wysuwają się na czoło prac z zakresu języka. Podkreśla to wyraźnie program w Uwagach do całości: opanowanie mowy, czytanie przystępnych utworów, wypowiedzianie się za pomocą pisma kształtnego, ortograficznego i t.d. oraz znajomość budowy języka. W materiale nauczania dla poszczególnych klas są wysunięte formy prac językowych: mówienie, czytanie, pisanie oraz ćwiczenia pomocnicze w celu skuteczniejszego opanowania języka: ortograficzne, słownikowe i gramatyczne. Zagadnienia rzeczowe wynikają tylko z materiału nauczania, czyli schodzą na drugi plan, gdyż tym zagadnieniom są poświęcone inne przedmioty, jak: historia, geografia, przyroda i arytmetyka. Stąd wniosek, że cele formalne są zasadniczym postulatem przy nauczaniu języka. Sprawa ta jest wiadoma wszystkim pedagogom.

Jednak w praktyce bywa dość zaniedbana i trudności się mnożą z powodu wielości form pracy przy nauce mówienia, pisania i czytania. Powtarzające się formy są realizowane, ale bez uwzględnienia stopnia nasilenia, zaś występujące w jednej lub dwu klasach bywają często niedostrzeżone.

Jak sobie radzić, by zadość uczynić głównemu celowi języka oraz nie pominąć ani jednej formy pracy językowej, podanej przez program? Temu zaradzi należyście opracowany rozkład materiału.

Problem ten był rozwiązywany w wielu szkołach powiatu kowelskiego. Napotykał na wiele trudności, w rezultacie dawał dobre wyniki tam, gdzie był sumiennie przemyślany

i realizowany. Przeoczenie któregoś nakazu programowego stawało się b. rzadkie.

Opracowanie rozkładu materiału.

Rozkład taki opracowuje się co miesiąc; bierze się wprawdzie pod uwagę tematy do ćwiczeń w czytaniu, mówieniu i pisaniu, które nam w planie rocznym na ten miesiąc wypadają, nad to aktualne tematy z życia Polski, środowiska, przyrody i t.p. Tematy będą stanowiły ośrodki pracy. Na miesiąc ustali się trzy, cztery lub więcej ośrodków, zależnie od potrzeby. Do tych ośrodków trzeba dostosować formy pracy takie, które będą się wiązały z tym tematem, jako najbardziej odpowiednie. Dobiera się je z działu: czytanie, mówienie i pisanie. Poczynam w związku z tematami ośrodkowymi ustalać się ćwiczenia, ortograficzne, słownikowe i gramatyczne, oraz pomoce naukowe.

Przykład: z początkiem roku w kl. IV szkoły I stopnia kurs B zagadnienie życia gromadnego jest aktualne, zgodnie z programem (program, str. 126 „życie społeczne w szkole”). W miesiącu wrześniu będą i inne tematy ośrodkowymi, a między tymi „klasa jako gromada”. Do tego tematu będzie się nadawać forma mówienia: swobodne i samorządne wypowiedzianie się dzieci (o gromadzie wiejskiej), pisanie z pamięci (lista radnych gromadzkich); czytanie głośnie rolami (przypomnienie z kursu A); zastosujemy bowiem czytankę „W gminie imienia Wandy” (Światło w chacie), a ta nadaje się do tego rodzaju czytania. Ćwiczenia słownikowe mogą być zastosowane na podstawie czytanki, dotyczącej życia gromady, wreszcie ćwiczenia gramatyczne: zdania oznajmujące

Jak to można wpisać do dziennika:

Tematy ośrodkowe:	Czytanie	Omówienie	Pisanie	Pomoce naukowe
1.
2.
3. klasa jako gromada	czytanie rolami	swobodne i samorządne wypowiad. się	pisanie z pamięci	czytanki Nr 6
4.
ćwiczenia ortograficzne: pisanie wyrazów na ski, dzki i cki, ćwiczenia słownikowe: zestawienie wyrazów pokrewnych, ćwiczenia gramatyczne: zdania oznajmujące:				

Wyjaśnienia: W poz. 1 piszę tylko tematy ośrodkowe, te koreluję z innymi przedmiotami; w poz. 2 jedynie formy czytania, nie zaś tytuły czytanek, natomiast w kl. IV-ej (I st.) w kl. VI (II st.) i VII-ej (III st.) wpisuje się również lekturę szkolną. W poz. 3 wymieniam same formy mówienia; w 4 — pisanie; w 5 — pomoce naukowe, jak: czytanki (wystarczy numery), ilustracje i t.p. U spodu zaś piszę ćwiczenia ortograficzne, gramatyczne, słownikowe przez całą szerokość, gdyż te wiążą się z całością.

Przykład oderwany (kl. II — zima):

Ośrodki zainteresowań	Mówienie	Pisanie	Czytanie	Pomoce naukowe
Zbiża się zima Upadł śnieg Bawimy się Zimno nam i ptaszkom	omawianie treści obrazków Nadawanie tytułów obrazkom	Samodzielne zapisywanie krótkich zdań w związku z tematem	Czytanie: 1) czytanki 2) pism dziecięcych	wycieczka, czy- tanki Nr 49, 50, 52, 59, 61, (Tymc.), obrazki o zimie loteryjka wyrazo- wa i t. p.
ćwiczenia ortograficzne: wyrazy z lit. „ę — ą” ćwiczenia gramatyczne: odróżnianie samogłoski, ćwiczenia słownikowe: nazwy stosunków przestrzennych, wiersz 49 na pamięć.				

Rozmieszczając poszczególne formy mówienia, pisania i czytania w okresie rocznym, trzeba na początku roku uwzględnić łatwiejsze formy, znane z ubiegłego roku, podobnie przy końcu roku, zaś w okresie intensywnej pracy nowe formy i trudniejsze. To też w rozkładzie miesięcznym nie należy wymieniać wszystkich form z każdego działu, tylko te, które się w danym miesiącu nasila. Rzecz jasna, że trzeba stosować i takie formy, jakie będą w danej chwili potrzebne, lecz wymieniam w rozkładzie tę, którą się udoskonala. Przez to uniknie się powtarzań jednej formy, nad to nie pominie się żadnej, zaś każda będzie miała swój czasokres nasileniowy.

Np. w Kursie C. kl. IV-ej program podaje 10 form mówienia, które trzeba w pracy rocznej uwzględnić. Znane z poprzednich klas przypomnieć trzeba na początku roku, znane z poprzednich kursów wykorzysta się w celu różnicowania trudności, nowe formy np. krótkie przemówienia i uporządkowana wymiana myśli będzie opracowywana w okresie zimowym.

Niektórzy nauczyciele tworzą jeszcze jedną pozycję p. t. „momenty wychowawcze”, czy też „prace wychowawcze”, związane z ośrodkami zainteresowań w myśl zasady: nauczanie winno być wychowujące.

Cała trudność w układaniu tego rodzaju rozkładu polega na: umiejętnym ułożeniu tematów ośrodkowych, dostosowaniu do nich odpowiednich form mówienia, pisania i czytania, oraz dostatecznym nasileniu każdej formy pracy, podanej w programie.

Nie przyczyni to pracy pisania, bo raczej oszczędza się pióra, miejsca w dzienniku wystarczy; w szkole o 1 nauczycielu; można wykorzystać w braku miejsca rubryki, przeznaczone na religię (gdy w szkole nie ma religii dla trzech wyznań).

Zakończenie.

Powyższe rozważania dotyczą raczej technicznego rozwiązania problemu; podają pewne ramy, to też nie krępują twórczości nauczyciela.

Sposób wypełnienia tych ram istotną treścią pozostaje indywidualnej pracy nauczyciela. Nie można podać stałego wzoru dla wszystkich szkół, gdyż wzięwszy pod uwagę środowisko i jego życie, poziom umysłowy ucznia danej szkoły, co musi się uwzględnić przy opracowywaniu rozkładu, treść rozkładu będzie różna w każdej szkole. Nad to przy doborze form pracy do danego ośrodka zainteresowania, trzeba będzie sięgnąć w przeszłość pracy szkolnej i z powtarzających się form nasilić te, które w ubiegłych latach nie zostały należycie przepracowane. Dlatego rozkład materiału nie stanie się oderwany, lecz mocno związany z przeszłym dorobkiem. To będzie różnicować rozkład materiału rok rocznie.

Poza tym taki rozkład zyskuje na przejrzystości; łatwą jest kontrola samego siebie, uniknie się zbytecznych powtarzań, a nie pominie się żadnej formy pracy językowej, pozwoli na racjonalne (dzięki swej przejrzystości) rozmieszczenie w czasokresie rocznym, na łatwiejszą korelację tematów ośrodków z innymi zagadnieniami, czy przedmiotami. Uwzględnienie opracowywanej czytanki w pozycji „pomoce naukowe” każe zastanowić się nad właściwym podejściem do treści czytanki i umiejętnym jej wyzyskaniu. Taki rozkład wymaga gruntownej znajomości poziomu naukowego klasy, środowiska, czytanek, pomocy naukowych, no i przede wszystkim programu.

Ten układ można również zastosować przy opracowywaniu rozkładu materiału z języka rosyjskiego.

MARIAN BAJ-TRYŁOWSKI
DUBNO

W ucieczce od szablonu.

Wywołanie zainteresowania na lekcjach języka polskiego następcza nauczycielowi w szkole powszechnej wiele trudności. Trudności te najczęściej wynikają stąd, że ten nie zawsze jest świadom celu, jaki przed nim stoi, a jeśli i z tego zdaje sobie sprawę, to nie zawsze posługuje się możliwą ilością środków metodycznych w sposób najbardziej właściwy.

Punktem wyjścia w pracy na lekcji języka polskiego jest w klasach wyższych czytanie. Tutaj czyha na nauczyciela duże niebezpieczeństwo. W drodze do celu, zdarzy się, że może kroczyć ciągle tą samą ścieżką, kiedy będzie używał tych samych sposobów postępowania lub nieopatrznie je zmieniał i to nawet wtedy, gdy będzie świadom celu i gdy będzie rozporządzał pokaźną ilością środków metodycznych.

Uniknąć szablonu, który nigdy nie przyczyni się do wywołania zainteresowania u uczniów, da się nie tylko w wypadku ścisłego zdawania sobie sprawy z celu, jaki w danej chwili się odsłania lecz i ze sposobów postępowania, które do jego osiągnięcia będą najodpowiedniejsze.

By właściwie postąpić przy opracowaniu utworu, należy wziąć pod uwagę następujące momenty:

1) która z wartości ideowych, wychowawczych, poznawczych lub artystycznych winna być wydobyta,

2) jakie składniki utworu wybijają się na naczelne miejsce,

3) jaki charakter ma dany utwór pod względem przedstawienia treści,

4) na jakie trudności napotka uczeń przy czytaniu t. j. w rozumieniu treści.

Celem, jaki zakładamy przy czytaniu utworu, będzie wydobycie którejś z wymienionych wartości przy równoczesnym wyodrębnieniu najgłówniejszych jego składników. Nie wyodrębniamy więc w klasach wyższych wszystkich składników z jednego utworu, lecz wyczerpujemy ich zasób w kilku utworach, w których najwyraźniej się zaznaczają; z jednego utworu wyodrębniamy np. zdarzenia, z innego działanie osób lub same osoby i t. p.

Zwracając uwagę na niektóre tylko składniki w poszczególnych utworach, łatwiej jest wykształcić umiejętność wyodrębnienia ich, bo dłużej się na nich możemy zatrzymać; analizując zaś treść w coraz to innym przekroju, czynimy postępowanie za każdym razem inne, co nie jest bez znaczenia w wywołaniu zainteresowania.

W tym momencie wytknięty został dopiero cel. By obrać najstosowniejszy tok po-

stępowania, trzeba go dostroić do charakteru utworu. Spotyka się utwory o zabarwieniu w mniejszym lub większym stopniu uczuciowym, jak i o materiale tylko rzeczowym.

Tok postępowania dla jednych i drugich, będzie biegunowo różny. Składają się nań zwyczajnie następujące rodzaje pracy:

- 1) wprowadzenie w treść danego utworu,
- 2) czytanie,
- 3) wyodrębnienie postaci, ich czynów, zdarzeń i t. d. według programu,
- 4) analiza przy omawianiu czytanek b. trudnych lub nowych. Na tle tym występują:

- a) ćwiczenia słownikowe,
- b) ćwiczenia w mówieniu,
- c) ćwiczenia w czytaniu,
- d) ćwiczenia gramatyczne,
- e) ćwiczenia ortograficzne.

Wprowadzenie w treść, jak mówi program, może poprzedzić czytanie, a więc nie musi ono wystąpić. Wystąpić ono winno tam, gdzie uczeń spotka się w utworze ze zjawiskiem dla niego dotąd zupełnie nieznanym, bez oświetlenia którego, nie zrozumiałby jego treści.

To samo odnosi się do objaśnień wyrazowych, jeśli mamy je zastosować przed czytaniem, jakkolwiek program mówi, mogą być wyjaśnione przed czytaniem, w ciągu i po przeczytaniu. Przed czytaniem wystąpić one winny w wypadku, jeśli by niezrozumiałe wyrazy przysłoniły treść utworu do tego stopnia, że stałaby się ona niezrozumiałą; a nawet jeśli wypadnie dać objaśnienia wyrazów przed czytaniem, winny ograniczyć się one do niezbędnych dla zrozumienia treści.

Najlepszym sposobem usunięcia trudności wyrazowych są ćwiczenia słownikowe tak zorganizowane, by objęły materiał słowny utworu przeznaczanego do czytania.

Powstaje pytanie, kiedy czytać utwór głośno, kiedy cicho — kiedy wystąpi czytanie całości, a kiedy czytanie częściami?

Utwór o silnym zabarwieniu uczuciowym, przeczytamy głośno, lepiej zostanie odczuty przez słuchaczy, utwory trudne do zrozumienia nadają się do czytania cichego. Program zaleca czytanie całości; czytanie częściami, statystyczne winno wystąpić tylko wtedy, jeśli utwór ma charakter rzeczowy lub przy czytaniu trudniejszych urywków. Podział na części ustala nauczyciel lub uczniowie.

W drugim wypadku utwór musi być poprzednio przeczytany cicho. Dzieci nadają tytuły poszczególnym częściami. Do rozplanowania nie nadają się czytanki o charakterze uczuciowym. Jednak każdą z wyodrębnionych części rozplanowanej czytanki należy ująć jako

całość i postąpić w ten sam sposób, jak z każdym innym utworem. W ciągu takiego właśnie czytania stosuje się objaśnienia wyrazów.

W momencie, kiedy uczniowie przeczytali utwór w domu czy w szkole, musimy pozwolić się im wypowiedzieć na temat ich przeżyć doznanych w trakcie czytania, np. co się im podobało, co zaniepokoiło, wzruszyło i t. p.

Teraz należy z kolei przystąpić do ujmowania treści utworu. Nie będziemy zmierzać do wykształcenia umysłu dziecka, jeśli każemy mu dosłownie powtarzać myśli autora. Wydobywając którąś z wartości, o których już była mowa, musimy ująć utwór inaczej, aniżeli uczynił to autor, musimy dać uczniom sposobność do zajęcia swego stanowiska wobec zdarzeń, działania postaci i pobudek, jakimi te kierowały się w działaniu. Winniśmy im dać możność wnioskowania na podstawie zawartego w utworze materiału, co w najwyższym tutaj stopniu rozwinię zdolności do rozumowania.

Uczynić to można przez wysunięcie zagadnienia, które opracują uczniowie na podstawie materiału wyłowionego z utworu. I tu należy ich przyzwyczaić do wypowiadania twierdzeń, zgodnego ze stanem faktycznym, przez odczytywanie materiału, potwierdzającego to, co poprzednio wypowiedzieli. Zagadnienie takie winno być postawione przed czytaniem cichym lub do opracowania w domu z zaznaczeniem materiału w tekście. Gdy postawimy jedno z wymienionych tu pytań, np.: przedsiębiorczość, uczciwość, poświęcenie, bohaterstwo jakiejś postaci, występującej w utworze, to te przymioty muszą być dowiedzione na ich wypowiedziach lub działaniach, którymi kierują jakieś pobudki; wtedy wydobywamy z utworu wartości wychowawcze (oczywiście wykluczamy jakiegokolwiek moralizowanie), równocześnie wyodrębniamy składniki, głównie się zaznaczające, jakimi w takich wypadkach będzie działanie osób lub pobudki działania, kiedy indziej będą

to zdarzenia lub osoby. W takiej postaci można przeprowadzać omawianie czytanek od klasy IV, wysuwając zagadnienia najłatwiejsze.

Utworów poetyckich o silnie spotępowanej uczuciowości nie należy analizować, lecz poprzestać na przeżyciu, jakie dają słuchającym po wyrazistym przeczytaniu.

Jeśli pragniemy wydobyć wartości artystyczne z utworu poetyckiego, będziemy umiejętnie wskazywali sposób w jaki poeta daną wartość określa.

Następnie wystąpić mogą objaśnienia wyrazów, o ile nie nastąpiło to w czasie czytania lub w ćwiczeniach słownikowych, poprzedzających czytanie.

Ćwiczenia słownikowe na tle czytanki dostarczą nowych słów, które wejdą do słownika ucznia przez ćwiczenia w mówieniu.

Te wystąpią w formie sprawozdania, streszczenia utworu. Zdarzenia opowiadane słowami poszczególnych bohaterów, umożliwiają kilkakrotne przebiegnięcie przez treść danego utworu w formie coraz to nowej i dlatego nie wywołującej zniechęcenia do opowiadania.

Ćwiczenia: w rozplanowaniu czytanki, w czytaniu, gramatyczne i ortograficzne zamkną czynności, związane z opracowaniem utworu.

Pamiętać należy jednak, że na niższym szczeblu nauczania czytanie nie jest punktem wyjścia lecz omówienie. Treść utworów będzie omawiana w związku z przeżyciami dzieci; czytanie będzie nawiązaniem do tego, o czym się mówiło już i pisało. Dlatego rozkład materiału nauczania w programie jest podany w innym porządku na szczeblu niższym niż wyższym.

Uwagi te, jakichkolwiek nie oświetlają w zupełności omawianego zagadnienia, mogą wzmocnić czujność przed możliwością nieodpowiedniego postępowania, jak również zachęcić do przemyślenia wysuniętego zagadnienia.

Mgr ADAMCIO LEOPOLD
RÓWNE

Stan Harcerstwa na Wołyniu.

Pracę harcerską w roku szkolnym 1937/38 charakteryzują następujące ważniejsze cechy: położenie nacisku na przygotowanie kierowniczek i kierowników drużyn i gromad zuchowych, powiększenie ilości dobrych instruktorów i instruktorów, doskonalenie pracy drużyn, podniesienie poziomu harcerskiego tak jednostek, jak i zespołów, przeprowadzenie akcji obozowej letniej i zimowej, rozszerzenie ilościowe drużyn i ich stanu, wreszcie większe zainteresowanie społeczeństwa, zwłaszcza rodziców sprawami harcerstwa, a przez to osiągnięcie

nięcie wydatnego rozwoju Kół Przyjaciół Harcerstwa.

Całą pracą harcerską na terenie Wołynia kieruje Zarząd Okręgu Wołyńskiego Z. H. P. (Równe, Kuratorium O. S. W.), Organizacją Harcerów — Komenda Chorągwi Harcerów (Równe, ul. Skorupki 15), Organizacją Harcerzy — Komenda Chorągwi Harcerzy (Równe, Kuratorium O. S. W.).

Zakres działalności poszczególnych jednostek jak też ich wzajemny stosunek podaje

Statut Z. H. P. (Dziennik Urzędowy Kuratorium O. S. Ł. nr 3 z marca 1937 r.) oraz Instrukcja o szkolnych drużynach harcerskich (Dziennik Urzędowy Kuratorium O. S. Ł. nr 4 z kwietnia 1936 r.).

Porównując rozwój harcerstwa w ostatnich kilku latach — zauważyć możemy stały i systematyczny rozwój niemal we wszystkich kierunkach. Ilustruje to doskonale poniżej podana tabelka.

Rozwój harcerstwa w latach 1932—1937.

Rok	Chorągiew harcerek						Chorągiew harcerzy					
	hufców	Jednostek organizac.	Młodzieży	Obozów	Harcerek na obozach	Harcerzodni	hufców	Jednostek organizac.	Młodzieży	Obozów	Harcerzy na obozach	Harcerzodni
1932	7	31	670	7	89	2800	7	36	1050	4	240	3397
1933	7	35	892	8	119	3002	9	37	1070	13	314	5621
1934	7	81	1235	13	173	5127	12	106	2689	23	514	9733
1935	8	76	2172	23	452	5986	12	132	3823	48	1679	16582
1936	11	109	2598	34	639	8561	12	139	4005	59	1163	16077
1937	11	120	2628	28	526	10237	12	204	5464	67	1479	22992

Władze harcerskie w roku sprawozdawczym położyły specjalny nacisk na pogłębienie pracy i raczej przeciwdziałały rozrostowi ilościowemu, zwłaszcza tam, gdzie brak było odpowiednich warunków do rozpoczęcia pracy. Mimo tego nastawienia zaznaczył się pokaźny

wzrost ilościowy w organizacji harcerzy. Dowodzi on niezwyklej prężności harcerstwa, jego popularności oraz jego wysokiej wartości wychowawczej.

Stan liczbowy organizacji przedstawia się następująco:

	Hufców	Gromad zuchow.	Drużyn	Drużyn st. chl.	Kręgów st. harc.	Razem jednost.	Zuchów	Harcerzy (rek)	Starsz. chłopców	Starsz. harcerzy	Starszyjni i kierownicy prac	Razem młodzież harcerskiej
Chorągiew harcerek	11	21	83	—	5	120	550	1897	—	47	134	2628
Chorągiew harcerzy	12	75	105	16	8	216	1604	2984	663	139	74	5464
Razem w okręgu	23	96	188	16	13	336	2154	4881	663	186	208	8092

Przyrost ilościowy w okręgu wynosi 22,5%. Jeszcze dokładniej rozwój harcerstwa i jego

roz rozmieszczenie w poszczególnych powiatach przedstawiają poniżej umieszczone tabelki.

Organizacja harcerek.

HUFCE	Stan organizacyjny				Stan liczbowy				Starszyzna				
	Gromady zuchowe	Drużyny harcerek	Zrzeszenia starszych harc.	Razem jednostek organiz.	Zuchów	Harcerek	Starszych harcerek	Razem	Harcemistrzynie	Podharcemistrzynie	Drużynowe po próbie	P. o. drużynowe	Razem
Dubno	1	7	—	8	25	177	—	202	—	—	5	4	9
Horochów	1	3	—	4	50	90	—	140	—	—	3	1	4
Kostopol	1	4	—	5	36	80	—	116	—	2	1	5	8
Kowel	2	14	1	17	65	355	12	432	1	2	6	13	22
Krzemieniec	2	8	—	10	44	133	—	177	4	1	3	7	12
Luboml	—	3	—	3	14	76	—	90	—	1	2	5	8
Łuck	2	8	1	11	56	156	10	222	—	1	1	8	10
Równe	4	14	1	19	80	379	8	467	2	—	7	17	26
Sarny	3	6	1	10	65	106	8	179	—	1	2	5	8
Włodzimierz	4	7	1	12	103	134	9	246	2	1	2	9	14
Zdołbunów	1	6	—	7	12	211	—	223	—	—	2	8	10
Ogółem 1.I.38	21	83	5	109	550	1897	47	2493	9	9	34	82	134
W dniu 1.I.37 r.	24	79	6	109	555	1962	81	2598	9	8	29	79	125
W dniu 1.I.36 r.	16	57	3	76	563	1560	49	2172	11	1	11	54	76

W organizacji Harcerek zauważyć możemy minimalny spadek ilości harcerek, wynoszący 3,5%, oraz ilości jednostek o 10%. Do

powiatów, w których harcerstwo żeńskie doskonale się rozwija zaliczyć można: Kowel, Włodzimierz, Łuck, Krzemieniec i Równe.

Stan Organizacji Harcerzy.

Hufiec	Jednostki organizacyjne						Stan liczbowy					Starszyna						Ogółem
	Gromady zuchowe	Drużyny harcerzy	Druż. st. chłopców	Kregi st. harc.	Zast. sam.	Razem	Zuchów	Harcerzy	St. chl.	St. harc.	Razem	Harc- mistrzów	phm.	Dz.	Członków współ.	Kobiet	Razem	
Dubno	4	6	1	1	—	12	89	179	26	—	294	—	4	—	—	—	4	298
Horochów	6	5	—	—	—	11	108	208	32	—	348	—	2	—	1	2	5	353
Kostopol	5	6	1	—	1	13	107	147	24	—	278	—	4	—	2	1	7	285
Kowel	3	12	2	1	—	18	55	363	56	10	484	—	1	—	—	—	1	485
Krzemieniec	3	11	1	1	—	16	81	294	56	45	476	—	1	1	1	—	3	479
Luboml	4	3	—	—	—	7	64	102	7	—	173	—	2	—	—	—	2	175
Łuck	13	11	1	1	1	27	266	359	45	10	680	1	3	1	4	2	11	691
Ostróg	3	4	—	—	1	8	56	120	19	—	195	—	1	1	—	—	2	197
Równe	13	17	3	2	—	35	348	506	172	17	1043	—	3	1	3	2	9	1052
Sarny	7	11	2	—	—	20	144	221	46	—	411	—	—	—	2	1	3	414
Włodzimierz	5	6	3	1	—	15	121	214	112	5	452	1	5	2	—	—	8	460
Zdołbunów	9	10	2	1	—	22	165	271	68	5	509	—	4	—	3	1	8	517
Kom Chor.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	47	5	4	1	—	1	11	58
Razem	75	102	16	8	3	204	1604	2984	663	139	5390	7	34	7	16	10	74	5464
Rok 1936	—	—	—	—	—	139	1103	2632	—	60	3795	3	30	4	—	—	37	4005

Przyrost w organizacji harcerzy wynosi 36,5 %, przy czym przyrost ten u zuchów wynosi 45,4 %, a u harcerzy 38 %. Największy jest przyrost wśród starszych harcerzy, bo wynosi 103 %, oraz kadry instruktorskiej — 100 %

Przyrost ten w dwu ostatnich wypadkach jest niezwykle cennym, gdyż posiada bardzo

dotądnie znaczenie dla ogólnego rozwoju organizacji.

Z pośród powiatów wysuwają się na czoło hufce w Kostopolu, Równem, Łucku, Włodzimierzu i Zdołbunowie.

Jak przedstawia się poziom pracy w poszczególnych jednostkach?

Młodzież w/g stopni.

	Harcerze (rki)								Z u c h y					Ogółem
	Harcerzy (rek) Rzplitej	Harcerzy orlich Przewodn.	Ćwików Samary- tanek	Wywia- dówców Pionierek	Młodzików Ochołtni- czek	Bez stopni	Razem		III gwiadzka	II gwiadzka	I gwiadzka	Bez gwiadzki	Razem	
Chorągiew harcerek	—	3	123	190	1063	699	2078		12	32	168	338	550	2628
Chorągiew harcerzy	73	116	176	450	1819	1226	3860		28	139	415	1022	1604	5464
Razem w okręgu	73	119	299	640	2882	1925	5925		40	171	583	1360	2154	8092

Według umieszczonej powyżej tabelki wynika, że wyszkolenie harcerskie zakończone przepisnymi próbami posiada 66,4 % harcerek i 68,4 % harcerzy. W porównaniu z rokiem ubiegłym jest to znaczna poprawa, bo wynosząca 16,4 % u harcerek, a 18,4 % u harcerzy.

U zuchów jest znacznie gorzej, gdyż tylko 38 % posiada przepisane wyszkolenie. Przyczyną tego faktu jest stosunkowo duży przyrost zuchów niemal w ostatnich miesiącach.

Ponieważ wyszkolenie trwa parę miesięcy, przeto próby wypadły po sporządzaniu zestawień statystycznych.

Niezwykle dodatnim objawem jest wielka ilość harcerzy z wyższymi stopniami. U harcerek również na tym polu nastąpiła bardzo poważna poprawa chociaż jeszcze nie wystarczająca.

Bardzo ciekawe są dane statystyczne według zawodów i lat.

Harcerki i Harcerze w/g zawodów.

	Szkoła powszech- na wiejska	Szkoła powszech- na miejska	Gimnazjum ogół- nokształtujące	Liceum ogólnok- ształtujące	Szkoła zawodowa typu niższego	Szkoła zawod. ty- pu gimn. i licealn.	Liceum i pedago- gium nauczycielsk.	Seminarium duchowne	Wyższe uczelnie	Młodzież pozaszk. wiejska nieprac.	Młodzież pozaszk. miejaska nieprac.	Robotnicy	Rzemieślnicy	Terminatorzy	Urzędnicy	Nauczyciele	Duchowni	Wojskowi zawod.	Wolne zawody (le- karze, adwok. itp.)	Pracujący w handlu	Rolnicy	Inni	Razem
Chor. harcerek	387	1316	376	68	210	43	8	—	4	6	17	—	3	—	47	81	—	—	17	2	2	41	2628
Chor. harcerzy	1818	2023	771	34	191	262	1	—	3	18	60	21	9	13	58	121	8	5	5	11	2	30	5464
Razem w okręgu	2205	3339	1147	102	401	305	9	—	7	24	77	21	12	13	105	202	8	5	22	13	4	71	8092

Młodzież harcerska w/g wieku.

	L a t s k o ń c z o n y c h																				Razem	
	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	25-30		Powyż. lat 30
Chorąg. harcerek	3	148	151	155	273	271	465	399	235	159	116	42	13	6	15	17	27	43	36	34	20	2628
Chorąg. harcerzy	89	339	411	381	569	692	806	686	499	343	219	132	66	39	21	17	22	26	29	47	31	5464
Razem w okręgu	92	487	562	536	842	963	1271	1085	734	502	335	174	79	45	36	34	49	69	65	81	51	8092

W harcerstwie przeważa młodzież szkół powszechnych 66,9% (w tym około 26,5% młodzieży wiejskich szkół powszechnych, co stanowi 9,2% ogółu młodzieży narodowości polskiej w szkołach powszechnych (w tym 6,4% młodzieży żeńskiej, a 12% młodzieży męskiej).

Młodzieży szkół średnich jest w harcerstwie wołyńskim 16,1% — co stanowi 42% ogółu młodzieży narodowości polskiej szkół średnich (w tym 36% młodzieży żeńskiej, a 46% młodzieży męskiej).

Młodzieży szkół zawodowych znajduje się w harcerstwie 9,4%. Cyfra powyższa stanowi 46,2% ogółu młodzieży narodowości polskiej w szkołach zawodowych (w tym 40,3% młodzieży żeńskiej i 52,1% młodzieży męskiej).

Starszych harcerek i harcerzy jest 7,6%.

Porównując podane cyfry z rokiem ubiegłym — zaznacza się w harcerstwie mniejszy stosunek procentowy młodzieży szkół powszechnych (z 72,5% na 66,9% w tym roku), oraz znaczny przyrost na innych odcinkach (szkoły średnie z 15,1 na 16,1%, szkoły zawodowe

z 7,8% na 9,4%, oraz starsi harcerze i pozaszkolni z 4,6% na 7,6%).

Jest to niezwykle dodatni objaw. Rok ubiegły poświęcony był specjalnie starszym chłopcom i dziewczętom. Rezultaty pracy widoczne.

Harcerstwo na odcinku młodzieżowym zajmuje bardzo poważne miejsce. Harcerstwo jest najsilniejszą organizacją młodzieżową, bo skupia 10% ogółu młodzieży narodowości polskiej na Wołyniu.

Na tym odcinku przyrost wynosi 2% (młodzież szkół powszechnych z 8,2% na 9,2%, młodzież szkół średnich z 38% na 42%, młodzież szkół zawodowych z 42,8% na 46,2%). Są to cyfry naprawdę imponujące.

Akcja obozowa harcerstwa zarówno letnia jak i zimowa poważnie wzrosła. Bodaj żadna z organizacyj na Wołyniu nie może pochlubić się takimi sukcesami na tym polu, jak harcerstwo. Wzrost ten zarówno jest ilościowy jak i jakościowy.

Poniżej umieszczona tabelka podaje szczegółowe cyfry.

Młodzież w obozach.

	Letnich			Zimowych			Ogółem		
	Ilość obozów	Ilość harcerzy (rek)	Harcerzo (rko) dni	Ilość obozów	Ilość harcerzy (rek)	Harcerzo (rko) dni	Ilość obozów	Ilość harcerzy (rek)	Harcerzo (rko) dni
Chorągiew harcerek	27	500	9925	1	26	312	28	526	10237
Chorągiew harcerzy	57	1218	20848	10	261	2144	67	1479	22992
Razem w Okręgu	84	1718	30773	11	287	2456	95	2005	33229

W obozach tych wzięło udział 37% harcerzy, oraz 23% harcerek, w koloniach zaś wzięło udział 10% zuchów męskich, a 8,1% żeńskich.

Przeciętny czas pobytu na obozie wynosi 19,4 dnia u harcerek, a 15,3 dnia u harcerzy.

Przyrost harcerzodni (dni wyżywienia) w porównaniu z rokiem ubiegłym wynosi u harcerek 19,6%, u harcerzy 43%. Cyfry powyższe nie wymagają komentarzy.

Pewnym sprawdzianem ciągłości pracy są zebrania, świczenia i zbiórki. Podane cyfry ilustrują bogaty dorobek pracy harcerskiej.

Zbiórki i wycieczki.

	Gromady, drużyny kręgi				Zastępy			
	zbiórki w izbie	zbiórki poza izbą	wy- cieczki	Razem	zbiórki w izbie	zbiórki poza izbą	wy- cieczki	Razem
Chorągiew harcerek	+	707	126	833				+)*)
Chorągiew harcerzy	2303	2095	940	5244	3716	2792	1528	8106
Razem w Okręgu	2303	2802	1066	6077	3716	2792	1598	8106

*) Nie prze-
prowadzono sta-
tystyki.

Również na polu wychowania fizycznego
i przysposobienia wojskowego osiągnięte rezul-
taty są wymowne.

Wychowanie fizyczne.

	P. O. S.				Oznaka strzelecka					Oznaka łączn.		Oznaka narciarska	Ilu harcerzy umie pływać
	złota	srebrna	bron- zowa	razem	wybo- rowa	złota	srebrna	bron- zowa	razem	bron- zowa	razem		
Chorągiew harcerek	1	6	64	71			11	60	77				484
Chorągiew harcerzy	11	39	438	488	5	18	91	374	488	2	2	32	1739
Razem w Okręgu	12	45	502	559	5	18	102	434	565	2	2	32	2223

Przysposobienie wojskowe.

Za rok	Harcerze w-g st. p. w.			Harcerze ćwiczący w oddziała p. w.				Oficerów rezerwy	Podch. rezerwy	Podofic. rezerwy	Rezerwistów
	z I stopn.	z II stopn.	razem	w specjaln. oddz. harc.	w hufc. szkoln.		razem				
					bez wydz. w oddz. harc.	z wydz. w oddz. harc.					
1932	73	81	154	11	150	—	161	1	—	4	—
1933	58	64	132	—	103	—	103	3	1	1	2
1934	166	144	310	—	228	23	251	18	7	8	4
1935	187	138	325	—	225	17	242	18	23	16	10
1936	138	124	262	12	229	36	277	12	18	16	7
1937	195	131	326	45	342	—	387	24	42	16	26

Z wyżej podanych cyfr wynika, że harcerstwo stale kroczy naprzód w swej pracy. Z każdym rokiem harcerstwo zyskuje w społeczeństwie coraz więcej przyjaciół. Zrozumienie dla istoty ruchu, systemu i niezbędnych warunków do pracy jest coraz większe.

Harcerstwo wołyńskie zawdzięcza swoje piękne wyniki wyteżonej i upartej pracy niejednokrotnie w bardzo ciężkich warunkach prowadzonej — temu nielicznemu, ale doborowemu gronu instruktorskiemu.

Jedną z przeszkód jaką harcerstwo napotyka w rozwinięciu należycie swej pracy jest brak odpowiednio przygotowanych kierowników pracy.

Tych ludzi, którzy trzymają rękę na pulsie całej pracy, którzy dają rękojmę właściwego kierunku pracy i odpowiedniego oblicza ideowego.

Stąd szkolenie kierowników pracy począwszy od zastępowych musi być podstawową zasadą pracy harcerskiej.

Drugą ważną trudnością są warunki materialne, które niejednokrotnie decydują o wykonaniu programu pracy. Brak światlic, podstawowych podręczników, czasopism, sprzętu obozowego i t. d. odbija się bardzo poważnie na jakości pracy. Dla orientacji podam kilka cyfr. Na 216 jednostek harcerzy posiada izbę do wyłącznego użytku 36 jednostek, wspólnie z innymi organizacjami 57 jednostek, a 123 jedn. znajduje się bez izby. Jedna książka treści harcerskiej wypada na 2,5 harcerzy, a jedno czasopismo harcerskie na 10 harcerzy.

Gdy weźmiemy pod uwagę te duże trudności, dopiero spostrzeżemy ogrom wykonanej pracy.

Harcerstwo jest organizacją wychowawczą, stąd też materiał przychodzący do niej jest różny. Celem organizacji jest materiał ten wychować, urobić jego charakter i przygotować do realnej pracy dla Polski.

Nie zawsze wyniki tej pracy będą możliwe w krótkim czasie do osiągnięcia, lecz jak

w każdej pracy wychowawczej, wyniki te spostrzeżemy dopiero po długiej pracy. Jesteśmy bardzo często niecierpliwi; żądamy zbyt wiele od harcerza, który w drużynie nieraz jest za ledwie parę tygodni; stąd zbyt pochopna ocena pracy harcerskiej i potępienie trudnej pracy wychowawczej drużyny. Zamiast pomóc, zniechęcamy młodych wychowawców.

Być dobrym harcerzem to trudna rzecz. Nie należy zwłaszcza tam potępiać, gdzieśmy

nic nie zrobili, aby drużyna miała dobre warunki pracy i odpowiednio wyszkolonych kierowników.

Bezpośredni kontakt zaznajomi ze środowiskiem i ułatwi nieraz pracę harcerstwu.

Pamiętać musimy, że młodzież harcerska jest tą grupą młodzieży, która w odróżnieniu od innych pnie się świadomie do ideału i na tej trudnej drodze powinniśmy jej przyjść z pomocą.

WYDAWNICTWA NOWE I NADESŁANE

Wydane przez Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie.

Dr Stefan Górniak i Leopold Paszek: Księgowość w handlu hurtowym. Str. 179+3 nlb. Cena zł. 3,50

Maria z Colonna-Walewskich Wielopolska: Obyczaje towarzyskie. Str. 207. Cena zł. 3,60.

Łucja Charewiczowa: Kobieta w dawnej Polsce do okresu rozbiorów. „Kultura Polska i obca” pod redakcją K. Hartleba. Tom I. Str. 106+2 nlb., 18 rycin. Cena zł. 1,80.

Stanisław Łempicki: Opiekunowie kultury w Polsce. „Kultura Polska i Obca” pod redakcją K. Hartleba. Tom II. Str. 90+1 nlb., 21 rycin. Cena zł. 1,50.

Józef Skoczek: Stosunki kulturalne Polski z Zachodem w XV wieku. „Kultura Polska i Obca” pod redakcją K. Hartleba. Tom III. Str. 86+1 nlb., 10 rycin. Cena zł. 1,50.

Bronisław Nadolski: Kierunki rozwojowe dziejopisarstwa staropolskiego. „Kultura Polska i Obca” pod redakcją K. Hartleba. Tom IV. Str. 70+1 nlb. 30 rycin. Cena zł. 1,50.

Antoni Knot: Dzieje szkolnictwa wojskowego w Polsce. „Kultura Polska i Obca” pod redakcją K. Hartleba. Tom V. Str. 122+1 nlb., 18 rycin. Cena zł. 2,20.

Artur Śliwiński: Konstytucja Trzeciego Maja. Wydanie czwarte. Str. 99+3 nlb., 15 ilustracji. Cena zł. 2.

*Wydawnictwa „Książnicy-Atlas”
Lwów—Warszawa.*

S. Szuman: Rozwój myślenia u dzieci w wieku szkolnym. Str. 250. Cena zł. 5,40.

B. Nawroczyński: Polska Myśl Pedagogiczna. Str. 296. Zł. 6.

St. Pawłowski: Geografia jako nauka i przedmiot nauczania. Str. 215. Zł. 4,50.

S. Baley: Psychologia wychowawcza w zarysie. (Bibl. Pedagogiczno-Dydaktyczna. T. 16). Str. 686. Zł. 15.

S. Kułakowski: Druga książka do nauki języka rosyjskiego. Ssr. 299. Zł. 6,10.

Z. Maślankiewiczowa: Biologowie Polscy. Bibl. Biologiczna. Zesz. 6. Str. 76. Zł. 1,50.

J. Harabaszewski: Jędrzej Śniedecki. Str. 95. Cena Zł. 2,40.

J. Marchlewski: Zwierzęta ginące i ich ochrona (Ptaki i ssaki). (Bibl. Biologiczna. Z. 8). Str. 52. Zł. 1,40.

Dr J. Dyakowska: Przymierze z przyrodą. (Bibl. Biologiczna. Z. 9). Str. 80. Zł. 1,50.

W. Podhorski-Okołów: Kinematograf. (Lektura z Fizyki. Z. 4). Str. 68. Zł. 2.

Dr S. Górniak i E. Ehrlich: Wybrane zagadnienia prawne kupca detalicznego. Str. 80. Zł. 1,30.

T. Lepszy: Co należy wiedzieć o towarach. Z. 87 ryc. Str. 336. Zł. 7.

St. Górniak i E. Ehrlich: Technika handlu hurtowego. Str. 128. Zł. 3

B. Chodowicki: Rysunek zawodowy z geometrią dla szkół stolarskich. (Klasa I). Zł. 2,10.

A. Ostrowski: Zbiór przepisów o szkolnictwie akademickim. (Ustawy, rozporządzenia, okólniki). Str. 368. Cena zł. 6,40.

Przyroda i technika czasopismo poświęcone popularyzacji nauk technicznych i przyrodniczych. Redakcja dr Anna D'Abancourt-Koczwarowa.

M. Jeżewska: Podanie o Piaście. (Teatr Polski Żywej). Str. 88. Zł. 3,40.

M. Billizanka i L. Tommy: Robinson Kruzo. (Teatr Polski Żywej. Z. 4). Str. 64. Zł. 1,40.

Dr J. Piątek: Zasady przyzwoitego zachowania się młodzieży męskiej. Wyd. V rozszerzone. Str. 76. Zł. 1,20.

St. Karczewski: Helgoland. Str. 68. Zł. 3.

„Czasopismo „Życie Techniczne”.

Redakcja miesięcznika „Życie Techniczne” poświęciła czerwcowy zeszyt tego wydawnictwa w całości zagadnieniom lotniczemu, wydając go z okazji Wystawy Lotniczej pod hasłem „Wiedza techniczna na usługach lotnictwa”.

Artykuły tego zeszytu, pióra najlepszych specjalistów, podają w przystępnej formie całokształt zagadnień nowoczesnego lotnictwa oraz historię lotnictwa polskiego.

Cena zeszytu wynosi 3 zł.

Adres Administracji: Lwów, Ujejskiego 1.

Prenumerata roczna zł. 6, półroczna zł. 3. Nr pojedynczy 60 gr. Konto P. K. O. Nr 30.365.

Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOLYŃSKIE, KURATORIUM.

Drukarnia Samorządowa w Równem, ul. 13 Dywizji 3. tel. 164.